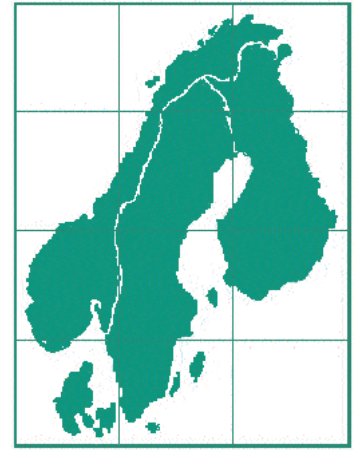

NLM 02

Alminnelige leveringsbetingelser

for levering og montering av maskiner og annet mekanisk, elektrisk og elektronisk utstyr i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Klikk på den delen du vil gå til:

- 1** Leveringsbetingelsene med liten skrift over fire sider ... side 2-5
- egnet som vedlegg
- 2** Informasjon om leveringsbetingelsene ... side 6-10
- 3** Leveringsbetingelsene i lesevennlig utgave over åtte sider ... side 11-18
- godt egnet til å jobbe med

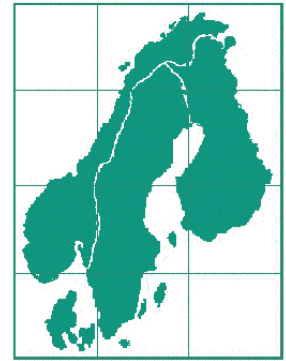
ALMINNELIGE BETINGELSER

for levering med montering av maskiner samt annen mekanisk, elektrisk og elektronisk utrustning i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Utgitt i 2002 av Hovedorganisationen Dansk Industri, Danmark, Metalliteollisuuden

Keskusliitto - Metallindustrins Centralförbund r.y., Finland, Teknologibedriftenes

Landsforening, Norge, samt Sveriges Verkstadsindustrier, Sverige.

ANVENDELSE

1. Disse alminnelige betingelser får anvendelse dersom partene skriftlig eller på annen måte har avtalt dem. Gjelder betingelsene for en leveranse, må eventuelle fravik avtales skriftlig.

DEFINISJONER

2. I disse betingelser har følgende uttrykk denne betydning:

Avtalen: Partenes skriftlige kontrakt vedrørende Leveransen, samt alle kontraktsbilag, samt avtalte endringer og tillegg til de nevnte dokumenter.

Materiellet: Alt maskineri, apparatur, materialer, dokumentasjon og gjenstander som skal leveres av leverandøren i henhold til Avtalen.

Leveransen: Materiellet og resultatet av det arbeide som skal utføres av leverandøren i henhold til Avtalen.

Dersom Leveransen i henhold til Avtalen skal overtas i selvstendige deler som er forutsatt å skulle anvendes uavhengig av hverandre, skal reglene i disse betingelser anvendes på den enkelte del for seg. Med Leveransen menes derfor i slike tilfeller den enkelte del.

Monteringsstedet: Det sted hvor Materiellet skal endelig monteres og umiddelbart tilsluttede områder som hører nødvendig sammen med det i forbindelse med transport, lossing og lagring av Materiellet og eventuell utrustning.

Kontraktsummen: Den betaling som eksklusiv merverdiavgift skal erlegges for Leveransen.

Dersom betaling for montering skal skje etter regning, og monteringsarbeidet ikke er fullført, fastlegges Kontraktsummen i punktene 23, 27, 49 og 50 til prisen for Materiellet med tillegg av 10 % eller en annen prosentsats som partene har avtalt.

Skriftlig Meddelelse: Ethvert dokument som er underskrevet av en av partene og som er kommet frem til den annen part. Som Skriftlig Meddelelse anses videre beskjed som er kommet frem til den annen part ved hjelp av brev, faks, e-post eller andre former partene har blitt enige om. Innholdet av moteferat undertegnet eller godkjent av begge parter skal anses som Skriftlig Meddelelse.

Programvare:

Den programvare som inngår i Leveransen og som består av:

- Leverandørprogram, programvare selgeren har opphavsrett til og
- Underlisensierte Program, programvare som tredjemann har opphavsretten til og som leverandøren med rettighetshaverens tillatelse overdrar bruksrett til.

PRODUKTINFORMASJON

3. Oppgaver i produktinformasjon og prislist er bare bindende i den utstrekning Avtalen uttrykkelig henviser til dem.

TEKNISKE DOKUMENTER OG TEKNISK INFORMASJON

4. Alle tegninger og tekniske dokumenter vedrørende Leveransen som før eller etter Avtalens inngåelse overlates fra en part til den annen, forblir den parts eiendom som har overlatt dem. Mottatte tegninger, andre tekniske dokumenter eller teknisk informasjon kan ikke uten samtykke fra den annen part brukes til annet enn formålet med overleveringen. Uten samtykke fra den annen part må de ikke kopieres eller reproduseres.

5. Leverandøren skal senest ved overtakelsen vederlagsfritt stille til kjøperens disposisjon ett eller et avtalt større antall eksemplarer av tegninger og andre tekniske dokumenter som er tilstrekkelig utførlige til at kjøperen skal kunne besørge idriftsetting, drift og vedlikehold, herunder løpende reparasjoner, av Leveransen. Leverandøren er dog ikke forpliktet til å utlevere tegninger og dokumenter som angår tilvirkning av Materiellet eller reservedeler.

PROGRAMVARE

6. Dersom ikke annet er skriftlig avtalt, har kjøperen rett til å bruke Programvaren på følgende vilkår:

6.1. Kjøperen erverver rett til å benytte Leverandørprogrammet ved bruk av Leveransen. Kjøperen har rett til å overdra denne bruksrett til senere erververe av Leveransen. Leverandøren beholder opphavsretten til Leverandørprogram selv om programmet utarbeides særskilt for kjøperen. Kjøperen har rett til på eget ansvar å gjøre slike tilpasninger i et Leverandørprogram som ligger innenfor det alminnelige formål for bruk av Leveransen.

Med mindre annet er avtalt er leverandøren ikke forpliktet til å utlevere kilde-

kodene til et Leverandørprogram.

6.2. Med de begrensninger som måtte være avtalt mellom den som har opphavsretten og leverandøren erverver kjøperen rett til å benytte Underlisensierte Program ved bruk av Leveransen og å overdra denne bruksrett til senere erververe av leveransen. Senest ved inngåelsen av Avtalen skal selgeren gjennom Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om slike begrensninger.

6.3. Dersom ikke annet er avtalt er leverandøren ikke forpliktet til å levere oppdaterte versjoner av Programvaren til kjøperen.

7. I samsvar med punktene 7.1-7.5 skal leverandøren holde kjøperen skadesløs for krav fra tredjemann på grunnlag av krenkelse av opphavsrett eller annen immaterialrett som følge av kjøperens bruk av Programvaren.

7.1. Leverandøren svarer likevel ikke for krav forårsaket av:

- at Programvaren benyttes på en måte eller på et sted som ikke er avtalt eller som leverandøren ikke burde ha forutsett, eller
- at kjøperen har gjort forandringer i Programvaren.

7.2. Imøtegåelsen av krav som angitt i punkt 7 skal skje for leverandøren regning. Han skal erstatte kjøperen de beløp som denne ved rettskraftig dom eller ved forlik godkjent av leverandøren er pålagt å betale.

Leverandøren ansvar gjelder bare dersom kjøperen gjennom Skriftlig Meddelelse underretter leverandøren uten ugrunnet opphold om krav han har mottatt, og at kjøperen lar leverandøren bestemme hvorledes kravet skal imøtegås, så vel i som utenfor rettergang.

7.3. Viser det seg å foreligge en krenkelse av opphavs- eller annen immaterialrett, og forutsetningene i punkt 7 er oppfylt, skal leverandøren innen rimelig tid etter eget valg:

- sikre kjøperen rett til å fortsette å bruke Programvaren, eller
- endre Programvaren slik at krenkelse ikke lenger foreligger, eller
- erstatte Programvaren med annen programvare med tilsvarende funksjon, men hvor bruken ikke innebærer noen krenkelse.

7.4. Unnlater leverandøren i tide å foreta rettelser eller avhjelp etter punkt 7.3, gjelder bestemmelsene i punkt 65 tilsvarende.

7.5. Utover det som følger av dette punkt 7, har leverandøren overfor kjøperen intet ansvar for krenkelse av tredjemanns rett som følge av kjøperens anvendelse av Programvaren. Denne begrensningen av leverandøren ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

8. For andre mangler ved Programvaren enn dem som medfører krenkelse av immaterialrett, gjelder punktene 54 - 67 tilsvarende.

HEMMELIGHOLD

9. Ingen av partene har rett til uten den annens samtykke å gi tredjemann opplysning om slik teknisk eller kommersiell informasjon som en part ved Avtalens inngåelse eller senere har angitt å være konfidensiell. Dette gjelder dog ikke i det omfang slik opplysning er nødvendig for at partene skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter Avtalen eller nødvendig for drift og vedlikehold av Leveransen.

Enhver av partene er forpliktet til å forhindre at den nevnte konfidensielle informasjon i større omfang enn nevnt i første avsnitt overgis til eller anvendes av partens ansatte, konsulenter, underleverandører og andre leverandører eller andre som hos denne part har eller kan få tilgang til slik informasjon.

LEVERANSENS OMFANG, LOVER OG BESTEMMELSER

10. Leveransen skal ha det omfang som fremgår av Avtalen.

Leveransen skal være i samsvar med de lover, forskrifter og andre offentlige og bestemmelser som gjaldt på tilbudsstidspunktet i det land der Monteringsstedet ligger. Kjøperen er forpliktet til, når leverandøren ber om det, å opplyse om slik lover og bestemmelser som gjelder for Leveransen.

11. Leverandøren skal utføre slike endringsarbeider som er foranlediget av endringer i lover, forskrifter og offentlige bestemmelser som gjelder for Leveransen eller endringer i deres alminnelig aksepterte fortolkning, gjennomført etter tilbudsdagen og før overtakelsen. Bestemmelsene i punktene 37-38 får anvendelse på slike endringsarbeider.

ARBEIDSFORHOLD

12. Kjøperen er overfor leverandøren ansvarlig for at monteringen utføres under forhold som er i overensstemmelse med de gjeldende lovbestemmelser og regler for arbeidsmiljøet på Monteringsstedet. Kjøperen skal videre gi

leverandøren Skriftlig Meddelelse om de sikkerhetsbestemmelser som gjelder for personell på Monteringsstedet.

Kjøperen skal også for egen regning stille til disposisjon på eller nær Monteringsstedet tilfredsstillende garderobe-, vaske- og spisebekvemmeligheter for monteringspersonellet. Kjøperen er likeledes ansvarlig for at leverandørens personale får kost og losji i nærheten av Monteringsstedet i overensstemmelse med gjeldende tariffavtaler, forskrifter eller som angitt i Avtalen. Utgifter til kost og losji skal, dersom ikke annet er avtalt, betales av leverandøren.

KLARGJØRING FOR MONTERING

13. Leverandøren skal gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om når Materiellet blir klart for montering i så god tid at kjøperen i tide kan foreta de skritt som han er forpliktet til i henhold til punktene 15 og 16 for å få monteringen gjennomført.

14. Har ikke partene avtalt når det skal skje, skal leverandøren i god tid før monteringen skaffe kjøperen tegninger eller beskrivelser som viser hvorledes Materiellet skal monteres. Leverandøren skal samtidig gi alle opplysninger som er nødvendige for å oppføre de fundamenter og andre underlag som Leveransen skal utføre nødvendig forberedende arbeid i samsvar med de tegninger, beskrivelser og opplysninger som er nevnt i pkt 14. Har ikke partene avtalt når kjøpers arbeid skal være avsluttet, skal det være skjedd senest 1 uke før det tidspunkt montering skal begynne og slik at fundamenter og underlag må være i stand til å motta Materiellet til den tid som er fastsatt. Kjøperen skal ved Skriftlig Meddelelse varsle leverandøren om når det forberedende arbeid er avsluttet.

Enhver utgift som skriver seg fra en feil eller mangel i de tegninger, beskrivelser eller opplysninger som er nevnt ovenfor, skal bæres av leverandøren dersom feilen eller mangelen viser seg for overtakelsen. Enhver slik feil som viser seg etter overtakelsen, skal behandles etter reglene i punktene 54-67.

15. Kjøperen skal utføre nødvendig forberedende arbeid i samsvar med de tegninger, beskrivelser og opplysninger som er nevnt i pkt 14. Har ikke partene avtalt når kjøpers arbeid skal være avsluttet, skal det være skjedd senest 1 uke før det tidspunkt montering skal begynne og slik at fundamenter og underlag må være i stand til å motta Materiellet til den tid som er fastsatt. Kjøperen skal ved Skriftlig Meddelelse varsle leverandøren om når det forberedende arbeid er avsluttet.

16. Kjøperen skal før monteringsstart sørge for at vann og drivkraft, herunder trykkluft og elektrisk strøm på Monteringsstedet står til disposisjon for leverandøren i nødvendig omfang eller slik som angitt i Avtalen. Dette skal skje uten omkostninger for leverandøren. Han skal heller ikke betale for bruk av nevnte vann og drivkraft.

Kjøperen skal uten godtgjørelse stille til leverandørens disposisjon på eller nær Monteringsstedet låsbare eller på annen måte beskyttede lokaler eller lagerplasser som er egnet til å hindre tyveri av og skade på Materiellet, leverandørens verktøy og hans utstyr.

PRØVER AV MATERIELLET UNDER TILVIRKNINGEN. INSPEKSJON

17. Skal Materiellet i henhold til Avtalen prøves i forbindelse med tilvirkningen, finner prøven sted der Materiellet tilvirkes medmindre et annet sted er avtalt. Er det ikke avtalt hvilke tekniske krav som skal gjelde for prøven, utføres den i samsvar med vanlig praksis innen vedkommende industribransje i det land der Materiellet tilvirkes.

18. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om slik prøve som er nevnt i punkt 17 i så god tid at kjøperen kan være til stede. Prøven kan avholdes selv om kjøperen ikke er representert, dersom han har fått slik underretning.

Leverandøren skal føre protokoll over prøven. Prøveprotokollen skal sendes til kjøperen. Prøveprotokollen skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av prøvens gjennomføring og resultat medmindre kjøperen beviser noe annet.

19. Hvis Materiellet ved en prøve som nevnt i punkt 17 viser seg ikke å være kontraktsmessig, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Materiellet bringes i overensstemmelse med Avtalen. Hvis kjøperen forlanger det, skal ny prøve deretter avholdes. Har mangelen vært ubetydelig, kan prøve ikke kreves.

20. Kjøperen har forøvrig rett til i rimelig omfang, eller som angitt i Avtalen å inspisere tilvirkningen av Materiellet innenfor normal arbeidstid med tre dagers forvarsel.

21. Er ikke annen fordeling avtalt, skal leverandøren bære alle omkostninger ved prøver som utføres der Materiellet tilvirkes. Kjøperen bærer dog alle omkostninger for sine representanter, herunder reise- og oppholdsutgifter ved slike prøver og ved inspeksjoner som nevnt i punkt 20.

KJØPERENS FORSINKELSE M.V

22. Finner kjøperen at han ikke til avtalt tid vil kunne foreta de foranstaltninger som han er forpliktet til for Leveransens gjennomførelse, herunder forpliktelsene etter punktene 12, 15 og 16, eller slik forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold gi leverandøren Skriftlig Meddelelse om dette. Samtidig skal han angi årsaken til forsinkelsen, og såvidt mulig hvor lenge forsinkelsen vil vare.

Hvis kjøperen er forsinket med utførelsen av sine forpliktelser etter første ledd, skal han likevel erlegge enhver betaling som er gjort avhengig av leverandørens fremdrift som om forsinkelsen ikke var inntruffet.

23. Dersom kjøperen er forsinket med eller på annen måte misligholder de forpliktelser som er nevnt i punkt 22 første ledd, skal han erstatte leverandøren de mer-omkostninger til Leveransens gjennomførelse denne derved påfø-

res utover eventuelle krav etter punkt 26 annet ledd. Leverandøren har rett til rimelig utsettelse av leveringstiden på grunn av kjøperens mislighold. Dersom leverandøren vil kreve utsettelse skal han uten ugrunnet opphold gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om dette.

Er misligholdet vesentlig, kan leverandøren innstille oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser inntil forholdet er brakt i orden. Leverandøren kan heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til kjøperen dersom denne ikke innen 1 måned etter at han har mottatt Skriftlig Meddelelse fra leverandøren om at hevingsrett vil bli gjort gjeldende, har brakt forholdet i orden. Leverandøren har ved slik hevning rett til erstatning for den skade som kjøperens mislighold har voldt ham. Erstatnings-beløpet må ikke overstige Kontraktsummen.

BETALING

24. Dersom intet annet er avtalt skal betaling erlegges mot faktura med 30 dagers betalingsfrist fra fakturadato. Fakturering skal skje slik:

24.1. Ved montering til fast pris inkludert i Kontraktsummen.

30% av Kontraktsummen faktureres ved Avtalens inngåelse. 30% av Kontraktsummen faktureres samtidig med Skriftlig Meddelelse om at Materiellet er meldt leveringsklart fra fabrikk. 30% av Kontraktsummen faktureres straks Materiellet er ankommet til Monteringsstedet. Resten av Kontraktsummen faktureres ved overtakelsen.

24.2. Ved montering etter regning.

En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres ved Avtalens inngåelse. En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres samtidig med Skriftlig Meddelelse om at Materiellet er leveringsklart fra fabrikk. En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres straks Materiellet er ankommet til Monteringsstedet. Betaling for monteringsarbeidet erlegges etter månedlige faktura.

25. Er det avtalt montering etter regning, skal følgende poster debiteres separat:

25.1. Samtlige reiseutgifter for leverandørens personale (inklusive lokale transportomkostninger), samt alle utgifter til transport av personalets verktøy og personlige effekter.

25.2. Utgifter til kost og losji og andre oppholdsutgifter for leverandørens personale for hver dags fravær fra hjemstedet, inklusive arbeidsfrie dager og helligdager. I mangel av annen avtale nyttes her de høyeste satsene for kost- og reiseogdgtjørelse for statlige tjenestemenn i leverandørens land, for reiser til landet der monteringen utføres.

25.3. Betaling for arbeid i ordinær arbeidstid etter antall timer attestert av kjøperen.

25.4. Betaling for overtidarbeid etter antall timer attestert av kjøperen.

25.5. Betaling etter satsene for ordinær arbeidstid for medgått tid til:

- Nødvendig forberedelse til ut- og hjemreise.
- Utreise og hjemreise samt eventuelle andre reiser, beregnet i henhold til gjeldende lov, forskrift eller tariffavtale i leverandørens hjemland.
- Reise hver dag mellom losjiet og Monteringsstedet dersom reisetiden pr. dag overskrider 30 minutter dersom ikke en annen tidsgrense er fastsatt i gjeldende tariffavtale i leverandørens land.

25.6. Utgifter som leverandøren pådrar seg ved å stille utstyr til disposisjon i henhold til Avtalen, herunder inkludert betaling for bruk av leverandørens eget monteringsutstyr.

25.7. Betaling for ventetid etter satsene for ordinær arbeidstid, dersom arbeidet hindres av omstendigheter som ikke leverandøren er ansvarlig for i henhold til disse betingelser eller til Avtalen forøvrig.

25.8. Skatter og avgifter som skal erlegges av det fakturerte beløp og som skal betales av leverandøren.

26. Er det avtalt montering til fast pris, inngår alle de utgifter som er nevnt i punkt 25.1-25.6 i betalingen for monteringen. I tillegg kommer merverdiavgift eller tilsvarende avgift.

Dersom monteringsarbeidet endres, forsinkes eller midlertidig må innstilles av årsaker som kjøperen eller hans andre leverandører er ansvarlige for, har leverandøren i tillegg til den avtalte monteringspris krav på betaling for:

26.1. Tid medgått til venting og ekstra reiser.

26.2. Ekstra arbeid herunder arbeid med å ta ned og sikre monteringsutstyr og igjen sette det opp.

26.3. Meromkostninger pådratt som følge av at leverandørens utstyr må holdes i lengre tid på Monteringsstedet enn forutsatt.

26.4. Ekstra utgifter til reiser og opphold for leverandørens personale.

26.5. Omkostninger og utgifter forøvrig som leverandøren kan dokumentere er påført ham som følge av omlegging av monteringsarbeidet.

27. Betaler ikke kjøperen til avtalt tid, har leverandøren fra forfallsdag krav på morarente med den rentesats som gjelder i henhold til lovgivningen i leverandørens land om renter ved forsinket betaling. Betaler ikke kjøperen til avtalt tid, har leverandøren i tillegg rett til, etter å ha gitt kjøperen Skriftlig Meddelelse om dette, å innstille oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser inntil betaling skjer.

Dersom kjøperen ikke har betalt det forfalte beløp innen 3 måneder, er leverandøren berettiget til gjennom Skriftlig Meddelelse til kjøperen å heve Avtalen, og i tillegg til morarente å kreve skadeserstatning hos kjøperen for det tap han har lidt. Erstatningen må ikke overstige Kontraktsummen.

EIENDOMSFORBEHOLD

28. Materiellet forblir leverandørens eiendom inntil Leveransen er fullt betalt i den utstrekning slikt eiendomsforbehold er gyldig.

MONTERINGSARBEIDET

29. Partene skal senest ved leverandørens meddelelse om at Materiellet er klart til levering fra fabrikk ved Skriftlig Meddelelse oppnevne hver sin representant under arbeidet på Monteringsstedet.

Representantene skal være til stede på eller i nærheten av Monteringsstedet i arbeidstiden. Fremgår ikke annet av Avtalen skal de ha fullmakt til å handle på sin parts vegne i alle spørsmål som angår monteringsarbeidet. Hvor det i disse bestemmelser er angitt at Skriftlig Meddelelse skal avgis, er vedkommende representant alltid bemyndiget til å motta meddelelsen på sin parts vegne.

30. Er ikke annet avtalt, skal kjøperen stille gratis til leverandørens disposisjon de kraner og løfteredskaper og stillaser samt utstyr for transport på Monteringsstedet som er nødvendige for å utføre monteringen, og som må spesifiseres ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren senest en måned før monteringsarbeidets begynnelse.

31. Leverandøren er forpliktet til å påse at de sikkerhetsbestemmelser som gjelder på Monteringsstedet overholdes av hans personell. Denne bestemmelse innkrenger ikke kjøperens forpliktelser i henhold til punkt 12.

Kjøperen har rett til å forlange at personell hos leverandøren som ikke overholder disse sikkerhetsbestemmelser, utelukkes fra adgang til Monteringsstedet.

32. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse gi kjøperen nødvendige opplysninger om de spesielle farer for omgivelsene som montering av Leveransen måtte medføre.

33. Kjøperen har ikke, uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren, adgang til å pålegge leverandørens personell noe arbeid.

LEVERANDØRENS RETT TIL KONTROLL

34. Leverandøren har rett til når som helst i arbeidstiden på Monteringsstedet å foreta kontroll av Leveransen på egen bekostning. Denne rett gjelder inntil Leveransen er overtatt og deretter så lenge det pågår arbeid foranlediget av bestemmelsene i punktene 54-67.

ENDRINGSARBEIDER

35. Kjøperen kan, inntil overtakelse har skjedd, og med de begrensninger som er fastsatt i punkt 38, forlange endringer i den opprinnelig avtalte leveransens omfang, konstruksjon og utførelse.

Et krav om endring må fremsettes ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kravet må inneholde en nøyaktig beskrivelse av hva slags endring som ønskes.

36. Leverandøren kan inntil overtakelse har skjedd, ved Skriftlig Meddelelse foreslå slike endringer som nevnt i punkt 35 første ledd.

37. Så snart som mulig etter å ha mottatt kravet om endring, eller etter selv å ha fremsatt forslag om endring, skal leverandøren gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om og hvorledes endringen kan utføres, samt hvilken endring i Kontraktsammen, leveringstid og andre kontraktsvilkår som vil bli følgen av endringen.

Leverandøren skal også gi kjøperen slik meddelelse når endringer i lover, forskrifter og bestemmelser som nevnt i pkt 11 foranlediger endringsarbeider.

38. Utover det som er foreskrevet i punkt 11, er leverandøren ikke forpliktet å utføre endringer før partene har inngått skriftlig avtale om virkningen av vedkommende endring på Kontraktsammen, leveringstiden og eventuelt andre avtalevilkår.

Er partene uenige om virkninger som nevnt av slike endringsarbeider som omtales i punkt 11, skal leverandøren i påvente av enighet eller løsning i henhold til punkt 72, utføre slike arbeider etter regning.

OVERTAKELSESPRØVER

39. Når monteringsarbeidet er fullført, skal det foretas overtakelsesprøver for å avgjøre hvorvidt Leveransen er i overensstemmelse med Avtalen, med mindre annet er avtalt.

De tekniske krav til gjennomføringen av overtakelsesprøven skal være som spesifisert i Avtalen. Der det ikke avtalt hvilke tekniske krav som skal gjelde for prøven, skal den utføres i samsvar med vanlig praksis og alminnelig anvendte standarder i det land der Monteringsstedet ligger.

Leverandøren skal gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om at Leveransen er klar for overtakelse. Han skal samtidig sette en rimelig frist for avholdelse av overtakelsesprøver. Partene skal deretter bli enige om et tidspunkt for avholdelse av prøvene. Avtales ikke noe annet, skal prøvene skje innenfor den normale arbeidstid hos kjøperen.

Prøvene skal utføres under leverandørens ledelse og i nærvær av representanter for begge parter. Leverandøren skal føre protokoll over overtakelsesprøven. Prøveprotokollen skal sendes til kjøperen. Prøveprotokollen skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av overtakelsesprøvens gjennomføring og resultat med mindre kjøperen beviser noe annet.

40. Kjøperen er forpliktet til å stille omkostningsfritt til leverandørens disposisjon kraft, drivstoff, smøremidler, vann, råvarer og materialer som er nødvendige for å få gjennomført overtakelsesprøver i henhold til punktene 39 og 40 samt endelige justeringer i forbindelse med disse prøver. Han skal også omkostningsfritt installere de apparater og stille til disposisjon for leverandøren den arbeidskraft som er nødvendig for gjennomføringen av overtakelsesprøvene.

41. Dersom kjøper er forhindret fra å være tilstede på den avtalte tid for overtakelsesprøver eller han unnlater å oppfylle sine forpliktelser etter punkt 40

slik at prøven ikke kan avholdes, skal leverandøren ved Skriftlig Meddelelse til kjøperen fastsette et nytt tidspunkt for slike prøver. Kjøperen har krav på en rimelig tidsfrist innen slik prøve avholdes.

Innfinner ikke kjøperen seg til den utsatte overtakelsesprøve, kan prøven foretas uten kjøperens nærvær dersom dette er mulig. Leverandøren har rett til å tilkalle en utenforstående sakkyndig person på kjøperens bekostning for å være tilstede under prøven.

Kan ikke overtakelsesprøve gjennomføres som følge av at kjøperen ikke oppfylle sine forpliktelser etter punktene 39 og 40, etter at han har mottatt leverandørens melding etter punkt 41, første ledd, skal tilfredsstillende overtakelsesprøve anses gjennomført ved utløpet av den frist leverandøren har satt i meldingen.

42. Hvis Leveransen ved en overtakelsesprøve viser seg ikke å være kontraktsmessig, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Leveransen bringes i overensstemmelse med Avtalen. Deretter skal ny overtakelsesprøve avholdes med mindre partene avtaler å unnlate det, eller avvikene fra det kontraktsmessige ikke har driftsmessig betydning. Punkt 39 gjelder i så fall tilsvarende.

OVERTAKELSE

43. Når Leveransen er i den stand som den etter Avtalen skal være ved overtakelsen skal kjøperen anses for å ha overtatt Leveransen,

- så snart overtakelsesprøvene er fullført eller må anses fullført i henhold til punktene 39-42, eller
- dersom det er avtalt at overtakelsesprøver ikke skal avholdes, når Skriftlig Meddelelse som nevnt i punkt 39 tredje ledd første setning er mottatt av kjøperen

Det skal dog ikke være til hinder for overtakelse av Leveransen at det gjenstår mindre justeringer og kompletteringar som ikke har driftsmessig betydning.

Kjøperen skal uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse bekrefte overfor leverandøren at Leveransen er overtatt og samtidig bekrefte tidspunktet for overtakelsen. Unnlatelse av å gi slik bekreftelse innvirker ikke på bedømmelsen av hvorvidt overtakelse har funnet sted.

Før Leveransen er overtatt, har kjøperen ikke rett til å ta den eller noen del av den i bruk. Dersom kjøperen tar Leveransen eller noen del av den i bruk uten at leverandøren ved Skriftlig Meddelelse har gitt samtykke til det, anses kjøperen for å ha overtatt Leveransen. Leverandørens forpliktelser til å gjennomføre overtakelsesprøver faller da bort.

44. Med mindre annet er avtalt, går risikoen for Leveransen over ved overtakelsen.

Dersom det er avtalt at kjøperen skal motta Materiellet på Monteringsstedet, er han forpliktet til straks å foreta undersøkelse av Materiellet og omgående ved Skriftlig Meddelelse reklamere eventuelle transportskader til leverandøren.

LEVERINGSTID. FORSINKELSE

45. Levering anses skjedd den dag Leveransen overtas i henhold til reglene i punkt 43.

46. Dersom partene istedenfor et bestemt overtakelsestidspunkt har angitt et tidsrom innen hvilket overtakelse skal skje, løper dette fra inngåelsen av Avtalen.

47. Finner Leverandøren at han ikke kan fullføre Leveransen i rett tid, eller må forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om dette og samtidig angi årsaken til forsinkelsen, samt så vidt mulig det tidspunkt Leveransen vil være klar til overtakelse. Unnlater leverandøren å gi slikt varsel, skal han uten hensyn til bestemmelsene i punkt 49 og 50, erstatte kjøperen de merutgifter denne påføres og som han ville ha unngått om han hadde fått varsel i tide.

48. Dersom overtakelsen blir forsinket som følge av en omstendighet som i henhold til punkt 69 utgjør en fritakelsesgrunn, eller på grunn av en handling eller unnlatelse fra kjøperens eller hans øvrige leverandørers side, herunder leverandørens innstilling av oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser etter punkt 23 og 27, eller som følge av en endring i henhold til punkt 11 og punktene 35-38, skal tiden for overtakelse forlenges med en periode som etter sakens omstendigheter er rimelig. Dette gjelder selv om årsaken til forsinkelsen inntreffer etter det opprinnelig avtalte overtakelsestidspunkt.

49. Dersom Leveransen ikke i rett tid er overtatt i henhold til punkt 43, er kjøperen berettiget til konvensjonalbot fra den dag overtakelse skulle ha skjedd.

Konvensjonalboten utgjør 0,5 % av Kontraktsammen for hver hel ukes forsinkelse. Konvensjonalboten kan ikke overstige 7,5 % av Kontraktsammen.

Konvensjonalboten forfaller til betaling etter påkrav ved Skriftlig Meddelelse fra kjøperen, dog tidligst på dagen for den overtakelse av Leveransen, eller eventuelt på dagen for heving etter punkt 50.

Kjøperen taper sin rett til konvensjonalbot såfremt han ikke ved Skriftlig Meddelelse har fremsatt krav om dette innen 6 måneder etter at overtakelse skulle ha skjedd.

50. Dersom kjøperen har vært berettiget til maksimal konvensjonalbot etter punkt 49 og Leveransen fremdeles ikke er overtatt, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren kreve klargjørelse for overtakelsesprøve innen en siste rimelig frist, som ikke skal være kortere enn 1 uke.

Dersom leverandøren heller ikke har klargjort Leveransen innen denne frist, og dette ikke skyldes forhold som påhviler kjøperen eller en annen leve-

randør engasjert av ham, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren heve Avtalen.

Kjøperen har ved slik hevning dessuten krav på erstatning for det tap han er påført ved leverandørens forsinkelse, dersom tapet overstiger den maksimale konvensjonalbot han har kunnet kreve etter punkt 49. Denne erstatning må ikke overstige 7,5 % av Kontraktssummen.

Kjøperen har dessuten rett til ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren å heve Avtalen dersom det er klart at det vil inntreffe en forsinkelse som etter reglene i punkt 49 ville gi kjøperen rett til maksimal konvensjonalbot. Ved en slik hevning har kjøperen rett til såvel maksimal konvensjonalbot som erstatning i henhold til tredje ledd.

51. Bortsett fra konvensjonalbot etter punkt 49, og hevning med begrenset erstatning etter punkt 50, er ethvert krav fra kjøperen i anledning leverandørens forsinkelse utelukket. Denne begrensning i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

ANSVAR FOR TINGSKADE FØR OVERTAKELSEN

52. Leverandøren er ansvarlig for enhver skade på Leveransen som oppstår før risikoen er gått over på kjøperen. Dette gjelder uansett skadens årsak, med mindre skaden er forårsaket av kjøperen eller noen han svarer for. Selv om leverandøren ikke er ansvarlig i henhold til dette punkt, kan kjøper kreve at leverandøren på kjøpers bekostning utbedrer skaden.

53. Leverandøren er ansvarlig for skade på kjøperens eiendom før overtakelsen av Leveransen bare hvis det kan påvises at skaden er voldt ved uaktsomhet av leverandøren eller noen han svarer for i forbindelse med oppfyllelsen av Avtalen. Leverandøren har dog i intet tilfelle ansvar for driftstap, tappt fortjeneste og andre økonomiske konsekvenstap.

ANSVAR FOR MANGLER

54. Leverandøren er forpliktet til å avhjelpe alle mangler ved Leveransen som skyldes feil i konstruksjonen, materiale eller arbeid ved utbedring eller utskifting av Leveransen i overensstemmelse med punktene 56-67 nedenfor.

Leverandørens ansvar omfatter ikke mangler som forårsakes av materiale som er skaffet av kjøperen, av konstruksjoner som er foreskrevet eller spesifisert av ham eller av feilaktig utført forberedende arbeid av kjøperen, jfr. punkt 15.

55. Ansvar for mangler omfatter ikke mangler som skriver seg fra årsaker oppstått etter overtakelse i henhold til punkt 43. Det omfatter for eksempel ikke mangler som oppstår som følge av at de i avtalen forutsatte arbeidsforhold ikke følges eller av uriktig anvendelse av Leveransen. Det omfatter heller ikke mangler som skyldes mangelfullt vedlikehold eller uriktig montering fra kjøperens side, forandringer foretatt i Leveransen uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren eller reparasjoner som kjøperen har utført på en feilaktig måte. Endelig omfatter ikke ansvaret normal slitasje og forringelse.

56. Leverandørens ansvar omfatter bare mangler som viser seg i løpet av ett år fra den dag Leveransen er overtatt i henhold til punkt 43. Anvendes Leveransen mer intensivt enn avtalt, forkortes denne periode i tilsvarende grad.

57. For deler av Leveransen som er Leveransen som er byttet ut eller reparert overensstemmende med punkt 54, påtar leverandøren seg de samme forpliktelser som gjelder for den opprinnelige Leveransen i en tid av ett år. For Leveransens øvrige deler forlenges bare perioden nevnt i punkt 56 med det tidsrom Leveransen ikke har kunnet bli anvendt som følge av mangler som leverandøren har ansvaret for etter punkt 54

58. Kjøperen skal gi Skriftlig Meddelelse til leverandøren om en mangel uten ugrunnet opphold etter at mangelen har vist seg og i intet tilfelle senere enn 2 uker etter at fristen i punkt 56, jfr. punkt 57, er utløpt. Meldingen skal inneholde en beskrivelse av hvorledes mangelen ytrer seg. Dersom kjøperen ikke skriftlig underretter selgeren om en mangel innen de frister som er angitt ovenfor, mister kjøperen retten til å fremsette krav på grunn av mangelen.

Dersom det er grunn til å tro at mangelen kan medføre risiko for skade, skal slik melding gis straks. Gis ikke slik Skriftlig Meddelelse straks, taper kjøperen retten til å fremsette krav på grunnlag av skade som inntreffer og som ville ha vært unngått hvis slik meddelelse var blitt gitt.

59. Etter å ha mottatt Skriftlig Meddelelse i henhold til punkt 58, skal leverandøren uten ugrunnet opphold avhjelpe mangelen. Avhjelp innen denne frist skal finne sted på et tidspunkt som ikke i unødvendig grad forstyrrer kjøperens virksomhet. Leverandøren må selv bære omkostningene ved dette i henhold til reglene i punktene 54-65.

Avhjelp av mangelen utføres der Leveransen befinner seg, selv om det er et annet sted enn Monteringsstedet, med mindre leverandøren finner det hensiktsmessig at den mangelfulle del eller eventuelt Materiellet returneres for at leverandøren kan reparere den eller skifte den ut hos seg.

Krever demontering og innmontering av delen spesiell kyndighet, er leverandøren forpliktet til å foreta slik demontering og innmontering. Kreves ikke slik kyndighet, er leverandørens forpliktelse vedkommende den mangelfulle del oppfylt når han leverer til kjøperen en tilbørlig reparert eller en utskiftet del.

60. Skal reparasjon eller innmontering i henhold til punkt 59 utføres der Leveransen befinner seg, gjelder punktene 12, 16 og 53 tilsvarende.

61. Dersom kjøperen har gitt slik melding som nevnt i punkt 58, og det viser seg ikke å foreligge noen mangel som leverandøren svarer for, har leverandøren rett til kompensasjon for det arbeid og de kostnader reklamasjonen har påført ham.

62. Dersom avhjelp av mangelen medfører inngrep i annet enn Leveransen, svarer kjøperen for arbeidet og omkostningene med dette.

63. Enhver forsendelse i forbindelse med utbedring eller utskifting skal skje for leverandørens regning og risiko. Kjøperen skal følge leverandørens instruksjoner om forsendelsesmåte.

Kjøperen skal bære de meromkostninger for leverandøren ved avhjelp av mangelen som forårsakes av at Leveransen befinner seg på et annet sted enn Monteringsstedet.

64. Mangelfulle deler som byttes ut i henhold til punkt 54, skal stilles til leverandørens disposisjon og blir hans eiendom.

65. Dersom leverandøren ikke innen rimelig tid oppfyller sine forpliktelser i henhold til punkt 59, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse gi leverandøren en siste frist for oppfyllelse. Er ikke forpliktelsene oppfylt innen den satte frist, har kjøperen etter eget valg, rett til:

a) å la utføre de reparasjoner som er nødvendige og/eller å få fremstillet nye deler for leverandørens regning og risiko, forutsatt at han her går frem på en fornuftig og rimelig måte eller

b) å kreve prisavslag oppad begrenset til 15 % av Kontraktssummen.

Dersom mangelen er vesentlig, kan kjøperen istedet heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kjøperen har også rett til slik å heve Avtalen dersom mangelen etter tiltak som nevnt under a) fortsatt er vesentlig. Kjøperen kan ved hevning kreve erstatning for det tap han har lidt, oppad begrenset til 15% av Kontraktssummen.

66. Uansett det som bestemmes under punktene 54-65, gjelder leverandørens mangelsansvar ikke for noen del av Leveransen lenger enn 2 år fra overtakelsen i henhold til punkt 43.

67. Leverandøren har intet ansvar for mangler ut over det som er foreskrevet i punktene 54-66. Dette gjelder ethvert tap mangelen måtte forårsake, som for eksempel driftstap, tappt fortjeneste og andre økonomiske konsekvenstap. Denne begrensning i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

ANSVAR FOR TINGSKADE FORVOLDT AV LEVERANSEN ETTER OVERTAKELSEN

68. Kjøperen skal holde leverandøren skadesløs i den utstrekning leverandøren pålegges ansvar overfor tredjemann for slik skade og tap som leverandøren overfor kjøperen etter annet og tredje avsnitt ikke svarer for.

Leverandøren har intet ansvar for skade voldt av Leveransen etter overtakelsen:

a) på fast eiendom eller løsøre og konsekvenser av slik skade dersom skaden inntreffer mens Leveransen er i kjøperens besittelse.

b) på produkter fremstilt av kjøperen eller på produkter der kjøperens produkter inngår.

De nevnte begrensninger i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

Fremmer tredjemann krav mot leverandør eller kjøper om erstatning for skade og tap som omhandlet under dette punkt, skal medkontrahenten straks underrettes om dette gjennom Skriftlig Meddelelse.

Leverandør og kjøper er gjensidig forpliktet til å la seg saksøke ved den domstol eller voldgiftsrett som behandler erstatningskrav mot en av dem, på grunnlag av en skade eller et tap som påstås forårsaket av Leveransen. Det innbyrdes forhold mellom kjøper og leverandør skal dog alltid avgjøres ved voldgift i henhold til punkt 72.

FRITAKELSESGRUNNER (FORCE MAJEURE)

69. Følgende omstendigheter skal betraktes som fritakelsesgrunner, dersom de hindrer Avtalens oppfyllelse eller gjør oppfyllelsen urimelig tyngende: arbeidskonflikt og enhver annen omstendighet, når partene ikke kan råde over den, så som brann, krig, mobilisering eller militære innkallelser av tilsvarende omfang, rekvisisjon, beslag, handels- og valutarestriksjoner, opprør og oppløp, knapphet på transportmidler, alminnelig vareknapphet, innskrenkninger i tilførselen av drivkraft, samt mangler ved leveranser fra underleverandører eller forsinkelse av slike leveranser som følge av slik omstendighet som omhandles i dette punkt.

Omstendigheter som nevnt er bare fritakelsesgrunn dersom deres virkninger på Avtalens oppfyllelse ikke kunne forutses ved inngåelsen av Avtalen.

70. Det påligger den part som ønsker å påberope seg en fritakelsesgrunn som omhandlet under punkt 69, straks ved Skriftlig Meddelelse underrette den annen part, såvel om hindringens inntreden som dens opphør.

Ved force majeure hos kjøperen skal denne dekke de utgifter leverandøren pådrar seg for å sikre og beskytte Leveransen. Videre skal kjøperen dekke leverandørens utgifter til personell, underleverandører og utstyr som etter kjøpers samtykke holdes i beredskap for gjenopptakelse av arbeidet med Leveransen.

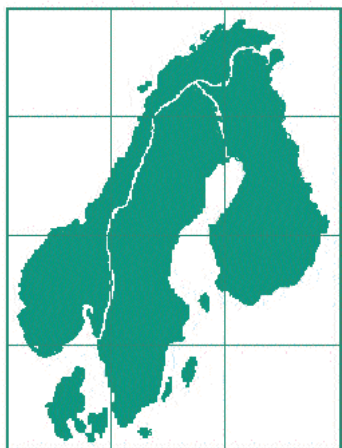
71. Uansett hva som ellers måtte være bestemt i disse bestemmelser, kan enhver av partene heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til den annen part, dersom Avtalens oppfyllelse vil bli hindret i mer enn 6 måneder av en begivenhet som nevnt i punkt 69.

TVISTER. LOVVALG

72. Tvister i anledning Avtalen og alt som har sammenheng med den, skal ikke inndras under domstolsprøvelse, men skal avgjøres ved voldgift og i overensstemmelse med de lovregler om voldgift som gjelder i leverandørens land.

73. Alle rettsspørsmål som oppstår i anledning av Avtalen, skal bedømmes etter loven i leverandørens land.

Alminnelige leveringsbetingelser

for levering og montering av maskiner og annet mekanisk, elektrisk og elektronisk utstyr i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

NLM 02

Innledning

Overvåking av rettsutviklingen

Verkstedsindustriens organisasjoner i de nordiske landene overvåker kontinuerlig industriens behov for nye alminnelige bestemmelser og for forandringer i eksisterende vilkår. Som et ledd i dette arbeidet har organisasjonene nå foretatt en revisjon av NLM-betingelsene som har resultert i NLM 02.

Den nordiske verkstedsindustriens organisasjoner, som representerer så vel selgere som kjøpere av maskiner og annen mekanisk, elektrisk og elektronisk utrustning, mener med NLM 02 å ha fortsatt rekken av standardvilkår som på en rimelig og balansert måte fastlegger selgersidens og kjøpersidens rettigheter og plikter.

Hvorfor nye alminnelige betingelser?

Begrunnelsen for den gjennomførte revideringen av NLM 84 har vært:

- en tilpasning til gjeldende praksis ved levering med montering av maskiner m.m.
- innarbeidelse av likelydende bestemmelser fra NL 01
- språklige og terminologiske presiseringer og moderniseringer samt forbedringer av bestemmelsen systematikk
- en tilpasning til informasjonsteknologiens kommunikasjonsmetoder
- en forenkling av de bestemmelser som har sammenheng med produktansvarslovene i de nordiske landene

ORGALIME General Conditions SE 01

ORGALIME er verkstedsindustriens europeiske samarbeidsorganisasjon. ORGALIMES juridiske komité, hvor samtlige nordiske verkstedsindustri-organisasjoner er representert, arbeider fortrinnsvis med å ivareta den europeiske verkstedsindustriens behov for standardavtaler, modellkontrakter, avtaleguider og rettsoversikter.

ORGALIME utarbeidet i 1994 alminnelige betingelser vedrørende levering med montering av mekanisk, elektrisk og tilhørende elektronisk utrustning (ORGALIME SE 94). Betingelsene ble revidert i 2001 og har nå betegnelsen ORGALIME SE 01. ORGALIME SE 01 er i stor grad sammenfallende med NLM 02. Det er imidlertid også viktige forskjeller mellom betingelsene. I henhold til ORGALIME SE 01 går risikoen for materiellet, dvs leveransens fysiske bestanddeler, over på bestilleren allerede ved leveringen mens risikoovergangen etter NLM 02 først skjer ved overtakelsen. Ved levering etter ORGALIME SE 01 vil det eksakte tidspunktet for risikoovergangen for materiellet således bero på hvilken leveringsklausul partene har avtalt. Dersom partene ikke avtaler noe om dette, gjelder, i følge ORGALIME SE 01 punkt 26, leveringsklausulen "Ex works". En annen viktig forskjell er at tvisteløsningsbestemmelsen i SE 01 punkt 72 henviser til voldgiftsbehandling etter det Internasjonale handelskammers regler, mens NLM 02 punkt 72 henviser til voldgiftsbehandling i henhold til loven i leverandørens land. I likhet med ORGALIMES øvrige kontraktshjelpemidler selges ORGALIME SE 01 av den nordiske verkstedsindustriens organisasjoner.

ECE 188 A

NLM 02 har i likhet med tidligere versjoner av NLM-betingelsene sitt utspring i "General Conditions for the Supply and Erection of Plant and Machinery for Export - ECE 188 A" som ble utarbeidet i 1957 av FN's Økonomiske Kommissjon for Europa. Man kan fremdeles finne

visse materielle likheter mellom dokumentene selv om forholdet mellom betingelsene blir mer utvannet for hver revisjon av NLM-betingelsene. De nordiske bransjeorganisasjonene har også denne gang til hensikt å utarbeide tilleggsbetingelser (et "addendum") som med hensyn til ansvarsreglene inneholder løsninger i tråd med NLM 02.

Anvendelse av leveringsbetingelsene

Krav til tydelighet

Visse grunnleggende krav må være oppfylt for at de alminnelige betingelsene skal anses for å utgjøre en del av den enkelte avtale. I rettspraksis kreves det blant annet at partene skal kjenne til og ha fått muligheten til å overveie de ulike vilkårene som skal gjelde for avtalen.

Det er derfor svært viktig at man i bedriften har en fast rutine for hvordan avtaler skal inngås. Denne skal sikre at partene er innforstått med NLM 02 og at disse betingelsene utgjør en del av avtalen. Det er derfor en fordel å sende den annen part et eksemplar av NLM 02 allerede når avtalen inngås, til tross for at disse betingelsene er meget utbredt innen industrien.

Det er i høyeste grad en ulempe å la spørsmålet om hvilke leveringsbetingelser som skal gjelde for avtalen være åpent og uklart. Ofte angis det i tilbudet at visse leveringsbetingelser skal gjelde mens bestillingen henviser til andre betingelser. I en slik situasjon er det en risiko for at ingen av leveringsbetingelsene anses som avtalt. Denne uklare situasjonen må forebygges i forbindelse med inngåelsen av avtalen. Det skjer best ved at partene tar opp spørsmålet om anvendelige leveringsbetingelser til en konkret diskusjon.

Forskjellene mellom NLM 02 og NLM 94

Nedenfor beskrives de punktene hvor de nye alminnelige leveringsbetingelsene materielt avviker fra de tidligere NLM 94.

På enkelte punkter i betingelsene har det blitt foretatt språklige endringer som dels bidrar til å gjøre bestemmelsene klarere, dels til å forenkle og modernisere språket. Nedenfor angis først og fremst førstnevnte endringer.

Overskriften

Overskriften angir at NLM 02 er alminnelige bestemmelser for levering med montering av maskiner m.m. NLM 94 anga at betingelsene gjaldt levering og montering av maskiner m.m. Hensikten med endringen er å beskrive på en bedre måte at betingelsene er ment for anleggsleveranser hvor montering inngår som en integrert del av leverandørens totale forpliktelser.

Definisjoner

I punkt 2 har oppramsingen av hva som inngår i "Materiellet" blitt utvidet med "dokumentasjon". Dokumentasjon har også tidligere blitt ansett som omfattet av definisjonen av "Materiellet". Hensett til den store betydningen dokumentasjonen kan ha for bestillerens mulighet for å anvende leveransen, har dette blitt presisert av pedagogiske årsaker.

Videre er definisjonen i punkt 2 av "Skriftlig Meddelelse" endret. E-post som mottas av den andre parten er således omfattet av definisjonen av Skriftlig Meddelelse. Telex er for tiden mindre vanlig og har derfor blitt fjernet fra definisjonen. Telex oppfyller dermed ikke lenger kravet til Skriftlig Meddelelse i henhold til NLM 02. Nytt er det også at innholdet i en møteprotokoll som er undertegnet eller godkjent av begge parter skal anses som Skriftlig Meddelelse.

I punkt 2 har også begrepet "Programvare" blitt definert. Årsaken er de nye reglene som er innført i punktene 6-8 om Programvare som inngår i leveransen, se nedenfor.

Tekniske dokumenter og teknisk informasjon

Overskriften er endret for på en bedre måte gjenspeile teksten og karakteren av de dokumenter og den informasjon som partene utleverer til hverandre.

I punkt 5 har ordet igangsetting blitt erstattet med idriftsetting som tilsvarer gjengs språkbruk i industrien.

Programvare

Den største forandringen av NLM-betingelsene består i innføring av regler om programvare i punktene 6-8. Materielt tilsvarer punktene 6-8 reglene i NPV 99. NPV99 ble utarbeidet som en særskilt tilleggsbestemmelse til NL 92 og NLM 94 med anvendelse for de tilfeller hvor programvaren inngår i leveransen. Fordi programvare i de fleste tilfeller inngår i industrielle leveranser hvor leverandøren også har en monteringsplikt, har reglene i NPV 99 blitt innarbeidet i NLM 02. De nye NPV 01 - etterfølgeren til NPV 99 - fungerer derfor nå bare som tilleggsbestemmelser til NL 01.

Punktene 6-8 i NLM 02 regulerer retten til programvare samt konsekvensene av krenkelse immaterielle rettigheter som følge av bestillerens bruk av programvaren. Bestemmelsene skiller mellom programvare som leverandøren har opphavsrett til - leverandørprogram - og underlisensierte program som leverandøren med rettighetshaverens samtykke overdrar bruksretten til.

Når det gjelder rettighetene til leverandørprogram er bestemmelsene i tråd med det som anses som gjeldende rett, nemlig at leverandøren har opphavsretten til programvaren, men at bestilleren får en ubegrenset rett til å benytte programvaren for anvendelse av leveransen. Tilpasninger av programvaren kan gjøres dersom det er forenlig med leveransens alminnelige formål. Bestillerens bruksrett kan også overføres til senere erververe av leveransen.

For underlisensierte programmer er regelen at bestillerne erverver retten til å bruke programmet for anvendelse av leveransen og med rett til å overføre bruksretten til senere erverver av leveransen. Det kan være unntak hvor det foreligger begrensninger som er avtalt mellom rettighetshaveren og leverandøren. Leverandøren har plikt til å informere bestilleren om slike begrensninger senest ved inngåelse av avtalen.

For begge typer programvare gjelder det at leverandøren ikke har plikt til å holde bestilleren med oppdaterte versjoner av programvaren.

Leverandøren skal holde bestilleren skadesløs mot krav fra tredjemann som bygger på at bestillerens bruk av programvaren innebærer en krenkelse av tredjemanns immaterielle rettigheter. Leverandøren er ikke ansvarlig dersom programvaren anvendes på en måte som ikke er i tråd med avtalen eller på en måte som leverandøren ikke burde ha forutsett, og heller ikke dersom bestilleren har gjort endringer i programvaren. Utover sin plikt til å holde bestilleren skadesløs har leverandøren plikt til - etter eget valg - enten sikre bestillerens rett til fortsatt bruk av programvaren, eller endre programvaren slik at krenkelse ikke lenger foreligger eller erstatte programvaren med annen programvare med tilsvarende funksjoner som ikke medfører krenkelse. Dersom retting unnlates gjelder de samme reglene som ved unnlatt avhjelp av andre feil i leveransen.

Reglene om leverandørens ansvar for krenkelse av immaterielle rettigheter er uttømmende og leverandøren har således ikke ansvar utover det som følger av punktene 6-8. Dersom det foreligger andre feil i programvaren enn at tredjemanns immaterielle rettigheter krenkes, gjelder dog de alminnelige reglene om feil i leveransen i punktene 54-67.

Utover de materielle reglene om ansvar m.m. finnes det også regler om hvordan krenkelsessaker skal håndteres. Disse innebærer at leverandøren på egen bekostning skal imøtegå krenkelseskraav fra tredjemann. Videre skal han erstatte bestilleren de beløp denne må betale som følge av en rettskraftig dom eller et forlik som er godkjent av leverandøren. Leverandørens ansvar forutsetter at bestillerens uten forsinkelse underretter leverandøren om krav som følge av krenkelse som er mottatt og at bestilleren lar leverandøren bestemme hvordan kravet skal møtes.

Betaling

Betalingsreglene er fullt ut tilpasset bruk av faktura ved at punkt 24 uttrykkelig sier at, dersom ikke annet er avtalt, skal betaling skje mot faktura med 30 dagers betalingsfrist. Dette innebærer, sammenlignet med NLM 94, materielt sett ingen endring av de forfallstider som gjelder for leverandørens fordringer.

Videre har rekkefølgen i punkt 24.1 og 24.2 blitt byttet om slik at montering til fast pris, som er det absolutt vanligste, behandles først og deretter montering på løpende regning.

I *punkt 26.3* er ordet utgifter blitt erstattet med merkostnader.

Reglene om betalingsforsinkelse er endret innholdsmessig. Leverandøren gis i *punkt 27* uttrykkelig rett til ved betalingsforsinkelse å avbryte oppfyllelsen av avtalen inntil betaling skjer. En viktig følge av dette er at leverandøren ikke er ansvarlig for forsinkelsen av overtakelsen av leveransen som kan bli en følge av dette. Se også NLM 02 punkt 48 og informasjonen om dette punktet nedenfor.

Eiendomsforbehold

I punkt 28 har de siste ordene "etter gjeldende rett" blitt strøket. Gyldigheten av et forbehold om eiendomsrett avgjøres i hovedsak av loven i det landet hvor materialet befinner seg (*lex rei sitae*). Den tidligere henvisningen til "gjeldende rett" har av og til forårsaket misforståelse om at denne rett er identisk med den rett som gjelder for avtalen for øvrig, dvs leverandørens lands rett i henhold til NLM 02 punkt 73.

Monteringen	Etter punkt 27 i NLM 94 hadde bestilleren plikt til å, uten kompensasjon, stille nødvendig hjelpearbeidskraft til leverandørens disposisjon på monteringsstedet. Denne bestemmelsen er fjernet i NLM 02. Den leverandøren som har behov for hjelpearbeidskraft må derfor påse å avtale dette særskilt med bestilleren.
Overtakelsen	Innholdet i punktene 39-42 er omdisponert for å bli klarere og ha en bedre tidssekvens. Punkt 39-40 beskriver partenes plikter i forhold til overtakelsesprøven. Derneft følger det av punkt 41 at dersom bestilleren uteblir fra overtakelsesprøven eller unnlater å oppfylle sine forpliktelser etter punkt 40, skal leverandøren fastsette et nytt tidspunkt for slike prøver. Det siste innebærer også en materiell endring. Etter NLM 94 var det kun bestillerens uteblivelse - og ikke andre årsaker til unnlatelsen av å medvirke til gjennomføringen av overtakelsesprøven - som gir grunn for å fastsette nye prøver. Punkt 43 er omformulert for å understreke at det ikke er tilstrekkelig at leveransen ved overtakelsesprøven viser de avtalte driftsegenskaper for at overtakelse skal finne sted. Det er dessuten et krav at den for øvrig er i tråd med avtalen med unntak for mindre justeringer og komplette- ringer som er uten betydning for leveransens drift. Dette gjaldt også tidligere i NLM 94, men uttrykkes nå på en klarere måte.
Forsinkelse	Etter punkt 47 skal leverandøren erstatte de merutgifter som bestilleren påføres som følge av at leverandøren unnlater å varsle forsinkelse med ferdigstilling av leveransen. Denne regelen har i praksis ofte blitt misforstått dithen at partene har trodd at et uteblitt varsel om forsinkelse utløser erstatningsansvar for leverandøren med hensyn til forsinkelsen som sådan. Etter som bestemmelsen kun er grunnlag for å gi bestilleren erstatning for merutgifter som følge av at varsel ikke er levert i tide, har formulering av denne setningen blitt endret for å klargjøre dette. Det er ikke meningen å endre det materielle innholdet. I punkt 48 er det lagt til at leverandøren innstilling av oppfyllelsen av avtalen etter punkt 27, som følge av at bestilleren ikke betaler til rett tid, er en omstendighet som berettiger forlengelse av leveringstiden for leverandøren.
Ansvar for mangler	I denne delen av betingelsene er det foretatt relativt store forandringer med hensyn til punktenes rekkefølge og systematikk. Formålet er i første omgang å samle alle reglene som gjelder hvordan leverandøren - avhengig av årsaken til en mangel - svarer for manglene. Dette har medført at reglene i NLM 94 punktene 63 og 64 er flyttet til NLM 02 punktene 54 og 55. Ellers er det foretatt noen mindre endringer i innhold. På bakgrunn av den endrede utformingen av avsnittet kommenteres samtlige punkter om leverandøren mangelsansvar nedenfor.
Punkt 54	I dette punktet er et nytt andre ledd lagt til. Dette er identisk med tidligere punkt 63.
Punkt 55	Innholdet i dette punktet tilsvarer innholdsmessig tidligere punkt 64. Teksten i NLM 94 ga imidlertid inntrykk av at leverandøren var fri for ansvar for alle mangler som oppsto når arbeidsforholdene avvek fra det som var forutsatt eller når leveransen ble anvendt feilaktig. En omformulering er foretatt for å presisere at leverandøren bare slipper ansvar for mangler som er direkte forårsaket av slike forhold.
Punkt 56	I dette punktet, som tilsvarer tidligere punkt 53, er ordene "eller som kunne forutsettes ved avtalens inngåelse" strøket fra annet alternativ. Dersom leverandøren vil begrense sitt mangelsansvar i forbindelse med bestillerens anvendelse av leveransen, bør dette avtales uttrykkelig mellom partene. Den tidligere henvisningen til hvilken anvendelse som kunne "forutsettes" var egnet til å skape usikkerhet vedrørende omfangen av leverandøren ansvar.
Punkt 57	Dette punktet er innholdsmessig identisk med tidligere punkt 54.
Punkt 58	Hovedregelen i første ledd om reklamasjon tilsvarer tidligere punkt 55. I andre ledd, som gjelder det særskilte tilfellet at en mangel risikerer å forårsake skade, er dog en mindre endring gjort. Som i NLM 94 skal slike mangler reklameres umiddelbart. Det er imidlertid klargjort at konsekvensen av for sen reklamasjon bare er at bestilleren mister sin rett til å gjøre krav gjeldende på grunn av skade som mangelen har voldt dersom skaden kunne ha blitt unngått ved reklamasjon til rett tid. Bestilleren har fremdeles sin rett i behold til å få den primære mangelen avhjulpet under forutsetning av at han iakttar den alminnelige reklamasjonsfristen som er angitt i første ledd, dvs at han reklamerer uten usaklig opphold.

Punkt 59	Reglene om innen hvilken tid og på hvilken måte leverandøren er pliktig til å foreta avhjelp av mangler er med et unntak identiske med reglene i NLM 94 punkt 56. Av første ledd annet punkt følger det nå at tidspunktet for avhjelp av en mangel skal fastsettes slik at bestillerens virksomhet ikke forstyrres mer enn nødvendig. Dette innebærer at leverandøren i ganske stor utstrekning må rette seg etter velbegrunnede ønskemål fra bestilleren vedrørende tidspunktet for avhjelpen. Dersom f. eks avhjelp på dagtid vil innebære ikke ubetydelige innskrenkninger av bestillerens produksjon, kan leverandøren bli henvist til å avhjelpe mangelen utenom bestillerens ordinære arbeidstid. Dette kan medføre natt- eller helgearbeid for leverandøren.
Punkt 60	Tilsvare med tidligere punkt 57. Reglene gjelder nå i den situasjon der avhjelp skal skje hvor Leveransen befinner seg, også hvor den ikke befinner seg på Monteringsstedet.
Punkt 61	Identisk med tidligere punkt 58.
Punkt 62	Dette punkt angir at bestilleren svarer for inngrep i annet enn leveransen som kan være nødvendig ved avhjelp av mangelen. I NLM 94 punkt 59 angis kun at dette gjelder ved "demontering og innmontering". Nå angis det at dette gjelder generelt ved avhjelp av mangler, dvs. selv ved plikter som ikke består i demontering og innmontering.
Punkt 63	Identisk med tidligere punkt 60.
Punkt 64	Identisk med tidligere punkt 61.
Punkt 65	Identisk med tidligere punkt 62.
Punkt 66	Identisk med tidligere punkt 65.
Punkt 67	Identisk med tidligere punkt 66.
Ansvar for tingskade forvoldt av leveransen	Punkt 68, tilsvarende punkt 67 i NLM 94, regulerer fordelingen av produktansvaret mellom leverandøren og bestilleren for skade på fysisk eiendom. Ansvar mot tredjemann reguleres ikke. I andre ledd punkt a) har ordene "og konsekvenser av slik skader" blitt lagt til for å gjøre det helt klart at punkt a) også omfatter disse. I andre ledd punkt b) er ordene "eller for skade på fast eller løs eiendom som disse produkter forårsaker på grunn av leveransen" strøket. Dermed omfatter ikke ansvarsreglene skade på tredjemanns eiendom, unntatt skade på produkter som fremstilles av bestilleren eller på produkter hvor bestillerens produkter inngår. Tredje ledd er fjernet som konsekvens av tillegget i andre ledd punkt a) og for å markere at følgeskader som rammer tredjemann faller utenfor reguleringen. Den reguleringen av ansvaret for tingskade som leveransen volder, i henhold til NLM 94 punkt 67, innebar at leverandøren veltet over en meget betydelig del av ansvaret på bestilleren. Som begrunnelse for fordelingen av ansvaret er det blitt anført at det er bestilleren som råder over skadepotensialet gjennom å bestemme hvor leveransen plasseres. Det er også blitt påberopt at det, i de tilfeller hvor leverandøren er underleverandør, er hensiktsmessig å kanalisere ansvaret til slutttilvirkeren. Leverandørens fritak for ansvar for skade som ved videresalg rammer eiendom som tilhører tredjemann har i praksis blitt oppfattet som noe vel langtgående, særlig fordi leverandøren ikke i noe tilfelle svarer for økonomiske følgeskader. Dette har i praksis ledet til at partene ved større avtaler etter forhandlinger ikke sjelden har gått bort fra den ansvarsregelen som var fastlagt i NLM 94 punkt 67. Den løsningen som er valgt i NLM 02 svarer bedre til kontraktspraksis ved industrielle avtaler. Innholdsmessig tilsvare den dessuten reglene i NL 01, ORGALIME S 2000 og ORGALIME SE 01 (den reviderte SE 94). Dette medfører klare fordeler fra et kontraheringssynspunkt.
Fritakelsesgrunner (Force majeure)	I punkt 69 er handelsrestriksjoner tilføyet i oppramsingen av eksempler på hendelser som kan utgjøre force majeure. For øvrig er punkt 69 identisk med tidligere punkt 68.

ALMINNELIGE BETINGELSER

for levering med montering av maskiner samt annen mekanisk, elektrisk og elektronisk utrustning i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Utgitt i 2002 av Hovedorganisationen Dansk Industri, Danmark, Metalliteollisuuden Keskusliitto - Metallindustrins Centralförbund r.y., Finland, Teknologibedriftenes Landsforening, Norge, samt Sveriges Verkstadsindustrier, Sverige.

NLM 02

ANVENDELSE

1. Disse alminnelige betingelser får anvendelse dersom partene skriftlig eller på annen måte har avtalt dem. Gjelder betingelsene for en leveranse, må eventuelle fravik avtales skriftlig.

DEFINISJONER

2. I disse betingelser har følgende uttrykk denne betydning:

Avtalen: Partenes skriftlige kontrakt vedrørende Leveransen, samt alle kontraktsbilag, samt avtalte endringer og tillegg til de nevnte dokumenter.

Materiellet: Alt maskineri, apparatur, materialer, dokumentasjon og gjenstander som skal leveres av leverandøren i henhold til Avtalen.

Leveransen: Materiellet og resultatet av det arbeide som skal utføres av leverandøren i henhold til Avtalen.

Dersom Leveransen i henhold til Avtalen skal overtas i selvstendige deler som er forutsatt å skulle anvendes uavhengig av hverandre, skal reglene i disse betingelser anvendes på den enkelte del for seg. Med Leveransen menes derfor i slike tilfeller den enkelte del.

Monteringsstedet: Det sted hvor Materiellet skal endelig monteres og umiddelbart tilsluttede områder som hører nødvendig sammen med det i forbindelse med transport, lossing og lagring av Materiellet og eventuell utrustning.

Kontraktsummen: Den betaling som eksklusiv merverdiavgift skal erlegges for Leveransen.

Dersom betaling for montering skal skje etter regning, og monteringsarbeidet ikke er fullført, fastlegges Kontraktsummen i punktene 23, 27, 49 og 50 til prisen for Materiellet med tillegg av 10 % eller en annen pro-sentsats som partene har avtalt.

Skriftlig Meddelelse: Ethvert dokument som er underskrevet av en av partene og som er kommet frem til den annen part. Som Skriftlig Meddelelse anses videre beskjed som er kommet frem til den annen part ved hjelp av brev, faks, e-post eller andre former partene har blitt enige om. Innholdet av møtereferat undertegnet eller godkjent av begge parter skal anses som Skriftlig Meddelelse.

Programvare:

Den programvare som inngår i Leveransen og som består av:

- Leverandørprogram, programvare selgeren har opphavsretter til og

- Underlisensierte Program, programvare som tredjemand har opphavsretten til og som leverandøren med rettighetshaverens tillatelse overdrar bruksrett til.

PRODUKTINFORMASJON

3. Oppgaver i produktinformasjon og prislist er bare bindende i den utstrekning Avtalen uttrykkelig henviser til dem.

TEKNISKE DOKUMENTER OG TEKNISK INFORMASJON

4. Alle tegninger og tekniske dokumenter vedrørende Leveransen som før eller etter Avtalens inngåelse overlates fra en part til den annen, forblir den parts eiendom som har overlatt dem. Mottatte tegninger, andre tekniske dokumenter eller teknisk informasjon kan ikke uten samtykke fra den annen part brukes til annet enn formålet med overleveringen. Uten samtykke fra den annen part må de ikke kopieres eller reproduseres.

5. Leverandøren skal senest ved overtakelsen vederlagsfritt stille til kjøperens disposisjon ett eller et avtalt større antall eksemplarer av tegninger og andre tekniske dokumenter som er tilstrekkelig utførlige til at kjøperen skal kunne besørge idriftsetting, drift og vedlikehold, herunder løpende reparasjoner, av Leveransen. Leverandøren er dog ikke forpliktet til å utlevere tegninger og dokumenter som angår tilvirkning av Materiellet eller reservedeler.

PROGRAMVARE

6. Dersom ikke annet er skriftlig avtalt, har kjøperen rett til å bruke Programvaren på følgende vilkår:

6.1. Kjøperen erverver rett til å benytte Leverandørprogrammet ved bruk av Leveransen. Kjøperen har rett til å overdra denne bruksrett til senere erververe av Leveransen. Leverandøren beholder opphavsretten til Leverandørprogram selv om programmet utarbeides særskilt for kjøperen. Kjøperen har rett til på eget ansvar å gjøre slike tilpasninger i et Leverandørprogram som ligger innenfor det alminnelige formål for bruk av Leveransen. Med mindre annet er avtalt er leverandøren ikke forpliktet til å utlevere kildekodene til et Leverandørprogram.

6.2. Med de begrensninger som måtte være avtalt mellom den som har opphavsretten og leverandøren erverver kjøperen rett til å benytte Underlisensierte Program ved bruk av Leveransen og å overdra denne

bruksrett til senere erververe av leveransen. Senest ved inngåelsen av Avtalen skal selgeren gjennom Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om slike begrensninger.

6.3. Dersom ikke annet er avtalt er leverandøren ikke forpliktet til å levere oppdaterte versjoner av Programvaren til kjøperen.

7. I samsvar med punktene 7.1-7.5 skal leverandøren holde kjøperen skadesløs for krav fra tredjemann på grunnlag av krenkelse av opphavsrett eller annen immaterialrett som følge av kjøperens bruk av Programvaren.

7.1. Leverandøren svarer likevel ikke for krav forårsaket av:

- at Programvaren benyttes på en måte eller på et sted som ikke er avtalt eller som leverandøren ikke burde ha forutsett, eller
- at kjøperen har gjort forandringer i Programvaren.

7.2. Imøtegåelsen av krav som angitt i punkt. 7 skal skje for leverandørens regning. Han skal erstatte kjøperen de beløp som denne ved rettskraftig dom eller ved forlik godkjent av leverandøren er pålagt å betale.

Leverandørens ansvar gjelder bare dersom kjøperen gjennom Skriftlig Meddelelse underretter leverandøren uten ugrunnet opphold om krav han har mottatt, og at kjøperen lar leverandøren bestemme hvorledes kravet skal imøtegås, så vel i som utenfor rettergang.

7.3. Viser det seg å foreligge en krenkelse av opphavs- eller annen immaterialrett, og forutsetningene i punkt 7 er oppfylt, skal leverandøren innen rimelig tid etter eget valg:

- sikre kjøperen rett til å fortsette å bruke Programvaren, eller
- endre Programvaren slik at krenkelse ikke lenger foreligger, eller
- erstatte Programvaren med annen programvare med tilsvarende funksjon, men hvor bruken ikke innebærer noen krenkelse.

7.4. Unnlater leverandøren i tide å foreta rettelser eller avhjelp etter punkt 7.3, gjelder bestemmelsene i punkt 65 tilsvarende.

7.5. Utover det som følger av dette punkt 7, har leverandøren overfor kjøperen intet ansvar for krenkelse av tredjemanns rett som følge av kjøperens anvendelse av Programvaren. Denne begrensningen av leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

8. For andre mangler ved Programvaren enn dem som medfører krenkelse av immaterialrett, gjelder punktene 54 - 67 tilsvarende.

HEMMELIGHOLD

9. Ingen av partene har rett til uten den annens samtykke å gi tredjemann opplysning om slik teknisk eller kommersiell informasjon som en part ved Avtalens inngåelse eller senere har angitt å være konfidensiell. Dette gjelder dog ikke i det omfang slik opplysning er nødvendig for at partene skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter Avtalen eller nødvendig for drift og vedlikehold av Leveransen.

Enhver av partene er forpliktet til å forhindre at den nevnte konfidensielle informasjon i større omfang enn

nevnt i første avsnitt overgis til eller anvendes av partens ansatte, konsulenter, underleverandører og andre leverandører eller andre som hos denne part har eller kan få tilgang til slik informasjon.

LEVERANSENS OMFANG, LOVER OG BESTEMMELSER

10. Leveransen skal ha det omfang som fremgår av Avtalen.

Leveransen skal være i samsvar med de lover, forskrifter og andre offentlige og bestemmelser som gjaldt på tilbudstidspunktet i det land der Monteringsstedet ligger. Kjøperen er forpliktet til, når leverandøren ber om det, å opplyse om slik lover og bestemmelser som gjelder for Leveransen.

11. Leverandøren skal utføre slike endringsarbeider som er foranlediget av endringer i lover, forskrifter og offentlige bestemmelser som gjelder for Leveransen eller endringer i deres alminnelig aksepterte fortolkning, gjennomført etter tilbudsdagen og før overtakelsen. Bestemmelsene i punktene 37-38 får anvendelse på slike endringsarbeider.

ARBEIDSFORHOLD

12. Kjøperen er overfor leverandøren ansvarlig for at monteringen utføres under forhold som er i overensstemmelse med de gjeldende lovbestemmelser og regler for arbeidsmiljøet på Monteringsstedet. Kjøperen skal videre gi leverandøren Skriftlig Meddelelse om de sikkerhetsbestemmelser som gjelder for personell på Monteringsstedet.

Kjøperen skal også for egen regning stille til disposisjon på eller nær Monteringsstedet tilfredsstillende garderobe-, vaske- og spisebequemmeligheter for monteringspersonellet. Kjøperen er likeledes ansvarlig for at leverandørens personale får kost og losji i nærheten av Monteringsstedet i overensstemmelse med gjeldende tariffavtaler, forskrifter eller som angitt i Avtalen. Utgifter til kost og losji skal, dersom ikke annet er avtalt, betales av leverandøren.

KLARGJØRING FOR MONTERING

13. Leverandøren skal gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om når Materiellet blir klart for montering i så god tid at kjøperen i tide kan foreta de skritt som han er forpliktet til i henhold til punktene 15 og 16 for å få monteringen gjennomført.

14. Har ikke partene avtalt når det skal skje, skal leverandøren i god tid før monteringen skaffe kjøperen tegninger eller beskrivelser som viser hvorledes Materiellet skal monteres. Leverandøren skal samtidig gi alle opplysninger som er nødvendige for å oppføre de fundamenter og andre underlag som Leveransen gjør nødvendig. Videre skal han samtidig gi alle opplysninger som er nødvendige for å skaffe en hensiktsmessig adkomst for Materiellet og nødvendig utstyr til og innenfor Monteringsstedet og for å etablere alle nødvendige forbindelser til Materiellet.

Enhver utgift som skriver seg fra en feil eller mangel i de tegninger, beskrivelser eller opplysninger

som er nevnt ovenfor, skal bæres av leverandøren dersom feilen eller mangelen viser seg før overtakelsen. Enhver slik feil som viser seg etter overtakelsen, skal behandles etter reglene i punktene 54-67.

15. Kjøperen skal utføre nødvendig forberedende arbeid i samsvar med de tegninger, beskrivelser og opplysninger som er nevnt i pkt 14. Har ikke partene avtalt når kjøpers arbeid skal være avsluttet, skal det være skjedd senest 1 uke før det tidspunkt montering skal begynne og slik at fundamenter og underlag må være i stand til å motta Materiellet til den tid som er fastsatt. Kjøperen skal ved Skriftlig Meddelelse varsle leverandøren om når det forberedende arbeid er avsluttet.

16. Kjøperen skal før monteringsstart sørge for at vann og drivkraft, herunder trykkluft og elektrisk strøm på Monteringsstedet står til disposisjon for leverandøren i nødvendig omfang eller slik som angitt i Avtalen. Dette skal skje uten omkostninger for leverandøren. Han skal heller ikke betale for bruk av nevnte vann og drivkraft.

Kjøperen skal uten godtgjørelse stille til leverandørens disposisjon på eller nær Monteringsstedet låsbare eller på annen måte beskyttede lokaler eller lagerplasser som er egnet til å hindre tyveri av og skade på Materiellet, leverandørens verktøy og hans utstyr.

PRØVER AV MATERIELLET UNDER TILVIRKNINGEN. INSPEKSJON

17. Skal Materiellet i henhold til Avtalen prøves i forbindelse med tilvirkningen, finner prøven sted der Materiellet tilvirkes medmindre et annet sted er avtalt. Er det ikke avtalt hvilke tekniske krav som skal gjelde for prøven, utføres den i samsvar med vanlig praksis innen vedkommende industribransje i det land der Materiellet tilvirkes.

18. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om slik prøve som er nevnt i punkt 17 i så god tid at kjøperen kan være til stede. Prøven kan avholdes selv om kjøperen ikke er representert, dersom han har fått slik underretning.

Leverandøren skal føre protokoll over prøven.

Prøveprotokollen skal sendes til kjøperen.

Prøveprotokollen skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av prøvens gjennomføring og resultat medmindre kjøperen beviser noe annet.

19. Hvis Materiellet ved en prøve som nevnt i punkt 17 viser seg ikke å være kontraktsmessig, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Materiellet bringes i overensstemmelse med Avtalen. Hvis kjøperen forlanger det, skal ny prøve deretter avholdes. Har mangelen vært ubetydelig, kan prøve ikke kreves.

20. Kjøperen har forøvrig rett til i rimelig omfang, eller som angitt i Avtalen å inspisere tilvirkningen av Materiellet innenfor normal arbeidstid med tre dagers forvarsel.

21. Er ikke annen fordeling avtalt, skal leverandøren bære alle omkostninger ved prøver som utføres der Materiellet tilvirkes. Kjøperen bærer dog alle omkostninger for sine representanter, herunder reise- og oppholdsutgifter ved slike prøver og ved inspeksjoner som nevnt i punkt 20.

KJØPERENS FORSINKELSE M.V

22. Finner kjøperen at han ikke til avtalt tid vil kunne foreta de foranstaltninger som han er forpliktet til for Leveransens gjennomførelse, herunder forpliktelsene etter punktene 12, 15 og 16, eller slik forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold gi leverandøren Skriftlig Meddelelse om dette. Samtidig skal han angi årsaken til forsinkelsen, og såvidt mulig hvor lenge forsinkelsen vil vare.

Hvis kjøperen er forsinket med utførelsen av sine forpliktelser etter første ledd, skal han likevel erlegge enhver betaling som er gjort avhengig av leverandørens fremdrift som om forsinkelsen ikke var inntruffet.

23. Dersom kjøperen er forsinket med eller på annen måte misligholder de forpliktelser som er nevnt i punkt 22 første ledd, skal han erstatte leverandøren de meromkostninger til Leveransens gjennomførelse denne derved påføres utover eventuelle krav etter punkt 26 annet ledd. Leverandøren har rett til rimelig utsettelse av leveringstiden på grunn av kjøperens mislighold. Dersom leverandøren vil kreve utsettelse skal han uten ugrunnet opphold gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om dette.

Er misligholdet vesentlig, kan leverandøren innstille oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser inntil forholdet er brakt i orden. Leverandøren kan heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til kjøperen dersom denne ikke innen 1 måned etter at han har mottatt Skriftlig Meddelelse fra leverandøren om at hevingsrett vil bli gjort gjeldende, har brakt forholdet i orden. Leverandøren har ved slik hevning rett til erstatning for den skade som kjøperens mislighold har voldt ham. Erstatnings-beløpet må ikke overstige Kontraktsummen.

BETALING

24. Dersom intet annet er avtalt skal betaling erlegges mot faktura med 30 dagers betalingsfrist fra fakturadato. Fakturering skal skje slik:

24.1. Ved montering til fast pris inkludert i Kontraktsummen.

30% av Kontraktsummen faktureres ved Avtalens inngåelse. 30% av Kontraktsummen faktureres samtidig med Skriftlig Meddelelse om at Materiellet er meldt leveringsklart fra fabrikk. 30% av Kontraktsummen faktureres straks Materiellet er ankommet til Monteringsstedet. Resten av Kontraktsummen faktureres ved overtakelsen.

24.2. Ved montering etter regning.

En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres ved Avtalens inngåelse. En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres samtidig med Skriftlig Meddelelse om at Materiellet er leveringsklart fra fabrikk. En tredjedel av den avtalte pris for Materiellet faktureres straks Materiellet er ankommet til Monteringsstedet. Betaling for monteringsarbeidet erlegges etter månedlige faktura.

25. Er det avtalt montering etter regning, skal følgende poster debiteres separat:

25.1. Samtlige reiseutgifter for leverandørens personale (inklusive lokale transportomkostninger), samt

alle utgifter til transport av personalets verktøy og personlige effekter.

25.2. Utgifter til kost og losji og andre oppholdsutgifter for leverandørens personale for hver dags fravær fra hjemstedet, inklusive arbeidsfrie dager og helligdager. I mangel av annen avtale nyttes her de høyeste satsene for kost- og reisegodtgjørelse for statlige tjenestemenn i leverandørens land, for reiser til landet der monteringen utføres.

25.3. Betaling for arbeid i ordinær arbeidstid etter antall timer attestert av kjøperen.

25.4. Betaling for overtidarbeid etter antall timer attestert av kjøperen.

25.5. Betaling etter satsene for ordinær arbeidstid for medgått tid til:

- a) Nødvendig forberedelse til ut- og hjemreise.
- b) Utreise og hjemreise samt eventuelle andre reiser, beregnet i henhold til gjeldende lov, forskrift eller tariffavtale i leverandørens hjemland.
- c) Reise hver dag mellom losjiet og Monteringsstedet dersom reisetiden pr. dag overskrider 30 minutter dersom ikke en annen tidsgrense er fastsatt i gjeldende tariffavtale i leverandørens land.

25.6. Utgifter som leverandøren pådrar seg ved å stille utstyr til disposisjon i henhold til Avtalen, herunder inkludert betaling for bruk av leverandørens eget monteringsutstyr.

25.7. Betaling for ventetid etter satsene for ordinær arbeidstid, dersom arbeidet hindres av omstendigheter som ikke leverandøren er ansvarlig for i henhold til disse betingelser eller til Avtalen forøvrig.

25.8. Skatter og avgifter som skal erlegges av det fakturerte beløp og som skal betales av leverandøren.

26. Er det avtalt montering til fast pris, inngår alle de utgifter som er nevnt i punkt 25.1-25.6 i betalingen for monteringen. I tillegg kommer merverdiavgift eller tilsvarende avgift.

Dersom monteringsarbeidet endres, forsinkes eller midlertidig må innstilles av årsaker som kjøperen eller hans andre leverandører er ansvarlige for, har leverandøren i tillegg til den avtalte monteringspris krav på betaling for:

26.1. Tid medgått til venting og ekstra reiser.

26.2. Ekstra arbeid herunder arbeid med å ta ned og sikre monteringsutstyr og igjen sette det opp.

26.3. Meromkostninger pådratt som følge av at leverandørens utstyr må holdes i lengre tid på Monteringsstedet enn forutsatt.

26.4. Ekstra utgifter til reiser og opphold for leverandørens personale.

26.5. Omkostninger og utgifter forøvrig som leverandøren kan dokumentere er påført ham som følge av omlegging av monteringsarbeidet.

27. Betaler ikke kjøperen til avtalt tid, har leverandøren fra forfallsdag krav på morarente med den rentesats som gjelder i henhold til lovgivningen i leverandørens land om renter ved forsinket betaling. Betaler ikke kjøperen til avtalt tid, har leverandøren i tillegg rett til, etter å ha

gitt kjøperen Skriftlig Meddelelse om dette, å innstille oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser inntil betaling skjer.

Dersom kjøperen ikke har betalt det forfalte beløp innen 3 måneder, er leverandøren berettiget til gjennom Skriftlig Meddelelse til kjøperen å heve Avtalen, og i tillegg til morarente å kreve skadeserstatning hos kjøperen for det tap han har lidt. Erstatningen må ikke overstige Kontraktsummen.

EIENDOMSFORBEHOLD

28. Materiellet forblir leverandørens eiendom inntil Leveransen er fullt betalt i den utstrekning slikt eiendomsforbehold er gyldig.

MONTERINGSARBEIDET

29. Partene skal senest ved leverandørens meddelelse om at Materiellet er klart til levering fra fabrikk ved Skriftlig Meddelelse oppnevne hver sin representant under arbeidet på Monteringsstedet.

Representantene skal være til stede på eller i nærheten av Monteringsstedet i arbeidstiden. Fremgår ikke annet av Avtalen skal de ha fullmakt til å handle på sin parts vegne i alle spørsmål som angår monteringsarbeidet. Hvor det i disse bestemmelser er angitt at Skriftlig Meddelelse skal avgis, er vedkommende representant alltid bemyndiget til å motta meddelelsen på sin parts vegne.

30. Er ikke annet avtalt, skal kjøperen stille gratis til leverandørens disposisjon de kraner og løfteredskaper og stillaser samt utstyr for transport på Monteringsstedet som er nødvendige for å utføre monteringen, og som må spesifiseres ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren senest en måned før monteringsarbeidets begynnelse.

31. Leverandøren er forpliktet til å påse at de sikkerhetsbestemmelser som gjelder på Monteringsstedet overholdes av hans personell. Denne bestemmelse innskrenker ikke kjøperens forpliktelser i henhold til punkt 12.

Kjøperen har rett til å forlange at personell hos leverandøren som ikke overholder disse sikkerhetsbestemmelser, utelukkes fra adgang til Monteringsstedet.

32. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse gi kjøperen nødvendige opplysninger om de spesielle farer for omgivelsene som montering av Leveransen måtte medføre.

33. Kjøperen har ikke, uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren, adgang til å pålegge leverandørens personell noe arbeid.

LEVERANDØRENS RETT TIL KONTROLL

34. Leverandøren har rett til når som helst i arbeidstiden på Monteringsstedet å foreta kontroll av Leveransen på egen bekostning. Denne rett gjelder inntil Leveransen er overtatt og deretter så lenge det pågår arbeid foranlediget av bestemmelsene i punktene 54-67.

ENDRINGSARBEIDER

35. Kjøperen kan, inntil overtakelse har skjedd, og med de begrensninger som er fastsatt i punkt 38, forlange endringer i den opprinnelig avtalte leveransens omfang,

konstruksjon og utførelse.

Et krav om endring må fremsettes ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kravet må inneholde en nøyaktig beskrivelse av hva slags endring som ønskes.

36. Leverandøren kan inntil overtakelse har skjedd, ved Skriftlig Meddelelse foreslå slike endringer som nevnt i punkt 35 første ledd.

37. Så snart som mulig etter å ha mottatt kravet om endring, eller etter selv å ha fremsatt forslag om endring, skal leverandøren gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om og hvorledes endringen kan utføres, samt hvilken endring i Kontraktsummen, leveringstid og andre kontraktsvilkår som vil bli følgen av endringen.

Leverandøren skal også gi kjøperen slik meddelelse når endringer i lover, forskrifter og bestemmelser som nevnt i pkt 11 foranlediger endringsarbeider.

38. Utover det som er foreskrevet i punkt 11, er leverandøren ikke forpliktet å utføre endringer før partene har inngått skriftlig avtale om virkningen av vedkommende endring på Kontraktsummen, leveringstiden og eventuelt andre avtalevilkår.

Er partene uenige om virkninger som nevnt av slike endringsarbeider som omtales i punkt 11, skal leverandøren i påvente av enighet eller løsning i henhold til punkt 72, utføre slike arbeider etter regning.

OVERTAKELSESPRØVER

39. Når monteringsarbeidet er fullført, skal det foretas overtakelsesprøver for å avgjøre hvorvidt Leveransen er i overensstemmelse med Avtalen, med mindre annet er avtalt.

De tekniske krav til gjennomføringen av overtakelsesprøven skal være som spesifisert i Avtalen. Er det ikke avtalt hvilke tekniske krav som skal gjelde for prøven, skal den utføres i samsvar med vanlig praksis og alminnelig anvendte standarder i det land der Monteringsstedet ligger.

Leverandøren skal gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om at Leveransen er klar for overtakelse. Han skal samtidig sette en rimelig frist for avholdelse av overtakelsesprøver. Partene skal deretter bli enige om et tidspunkt for avholdelse av prøvene. Avtales ikke noe annet, skal prøvene skje innenfor den normale arbeidstid hos kjøperen.

Prøvene skal utføres under leverandørens ledelse og i nærvær av representanter for begge parter. Leverandøren skal føre protokoll over overtakelsesprøven. Prøveprotokollen skal sendes til kjøperen. Prøveprotokollen skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av overtakelsesprøvens gjennomføring og resultat med mindre kjøperen beviser noe annet.

40. Kjøperen er forpliktet til å stille omkostningsfritt til leverandørens disposisjon kraft, drivstoff, smøremidler, vann, råvarer og materialer som er nødvendige for å få gjennomført overtakelsesprøver i henhold til punktene 39 og 40 samt endelige justeringer i forbindelse med disse prøver. Han skal også omkostningsfritt installere de apparater og stille til disposisjon for leverandøren den arbeidskraft som er nødvendig for gjennomføringen av overtakelsesprøvene.

41. Dersom kjøper er forhindret fra å være tilstede på den avtalte tid for overtakelsesprøver eller han unnlater å oppfylle sine forpliktelser etter punkt 40 slik at prøven ikke kan avholdes, skal leverandøren ved Skriftlig Meddelelse til kjøperen fastsette et nytt tidspunkt for slike prøver. Kjøperen har krav på en rimelig tidsfrist innen slik prøve avholdes.

Innfinner ikke kjøperen seg til den utsatte overtakelsesprøve, kan prøven foretas uten kjøperens nærvær dersom dette er mulig. Leverandøren har rett til å tilkalle en utenforstående sakkyndig person på kjøperens bekostning for å være tilstede under prøven.

Kan ikke overtakelsesprøve gjennomføres som følge av at kjøperen ikke oppfyller sine forpliktelser etter punktene 39 og 40, etter at han har mottatt leverandørens melding etter punkt 41, første ledd, skal tilfredsstillende overtakelsesprøve anses gjennomført ved utløpet av den frist leverandøren har satt i meldingen.

42. Hvis Leveransen ved en overtakelsesprøve viser seg ikke å være kontraktsmessig, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Leveransen bringes i overensstemmelse med Avtalen. Deretter skal ny overtakelsesprøve avholdes med mindre partene avtaler å unnlate det, eller avvikene fra det kontraktsmessige ikke har driftsmessig betydning. Punkt 39 gjelder i så fall tilsvarende.

OVERTAKELSE

43. Når Leveransen er i den stand som den etter Avtalen skal være ved overtakelsen skal kjøperen anses for å ha overtatt Leveransen,

- a) så snart overtakelsesprøvene er fullført eller må anses fullført i henhold til punktene 39-42, eller
- b) dersom det er avtalt at overtakelsesprøver ikke skal avholdes, når Skriftlig Meddelelse som nevnt i punkt 39 tredje ledd første setning er mottatt av kjøperen

Det skal dog ikke være til hinder for overtakelse av Leveransen at det gjenstår mindre justeringer og komplementeringer som ikke har driftsmessig betydning.

Kjøperen skal uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse bekrefte overfor leverandøren at Leveransen er overtatt og samtidig bekrefte tidspunktet for overtakelsen. Unnlatelse av å gi slik bekreftelse innvirker ikke på bedømmelsen av hvorvidt overtakelse har funnet sted.

Før Leveransen er overtatt, har kjøperen ikke rett til å ta den eller noen del av den i bruk. Dersom kjøperen tar Leveransen eller noen del av den i bruk uten at leverandøren ved Skriftlig Meddelelse har gitt samtykke til det, anses kjøperen for å ha overtatt Leveransen. Leverandørens forpliktelser til å gjennomføre overtakelsesprøver faller da bort.

44. Med mindre annet er avtalt, går risikoen for Leveransen over ved overtakelsen.

Dersom det er avtalt at kjøperen skal motta Materiellet på Monteringsstedet, er han forpliktet til straks å foreta undersøkelse av Materiellet og omgående ved Skriftlig Meddelelse reklamere eventuelle transport-skader til leverandøren.

LEVERINGSTID. FORSINKELSE

45. Levering anses skjedd den dag Leveransen overtas i henhold til reglene i punkt 43.

46. Dersom partene istedenfor et bestemt overtakelsestidspunkt har angitt et tidsrom innen hvilket overtakelse skal skje, løper dette fra inngåelsen av Avtalen.

47. Finner Leverandøren at han ikke kan fullføre Leveransen i rett tid, eller må forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om dette og samtidig angi årsaken til forsinkelsen, samt så vidt mulig det tidspunkt Leveransen vil være klar til overtakelse. Unnlater leverandøren å gi slikt varsel, skal han uten hensyn til bestemmelsene i punkt 49 og 50, erstatte kjøperen de merutgifter denne påføres og som han ville ha unngått om han hadde fått varsel i tide.

48. Dersom overtakelsen blir forsinket som følge av en omstendighet som i henhold til punkt 69 utgjør en fritakelsesgrunn, eller på grunn av en handling eller unnlatelse fra kjøperens eller hans øvrige leverandørs side, herunder leverandørens innstilling av oppfyllelsen av sine kontraktsforpliktelser etter punkt 23 og 27, eller som følge av en endring i henhold til punkt 11 og punktene 35-38, skal tiden for overtakelse forlenges med en periode som etter sakens omstendigheter er rimelig. Dette gjelder selv om årsaken til forsinkelsen inntreffer etter det opprinnelig avtalte overtakelsestidspunkt.

49. Dersom Leveransen ikke i rett tid er overtatt i henhold til punkt 43, er kjøperen berettiget til konvensjonalbot fra den dag overtakelse skulle ha skjedd.

Konvensjonalboten utgjør 0,5 % av Kontraktsummen for hver hel ukes forsinkelse. Konvensjonalboten kan ikke overstige 7,5 % av Kontraktsummen.

Konvensjonalboten forfaller til betaling etter påkrav ved Skriftlig Meddelelse fra kjøperen, dog tidligst på dagen for den overtakelse av Leveransen, eller eventuelt på dagen for hevning etter punkt 50.

Kjøperen taper sin rett til konvensjonalbot såfremt han ikke ved Skriftlig Meddelelse har fremsatt krav om dette innen 6 måneder etter at overtakelse skulle ha skjedd.

50. Dersom kjøperen har vært berettiget til maksimal konvensjonalbot etter punkt 49 og Leveransen fremdeles ikke er overtatt, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren kreve klargjørelse for overtakelsesprøve innen en siste rimelig frist, som ikke skal være kortere enn 1 uke.

Dersom leverandøren heller ikke har klargjort Leveransen innen denne frist, og dette ikke skyldes forhold som påhviler kjøperen eller en annen leverandør engasjert av ham, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren heve Avtalen.

Kjøperen har ved slik hevning dessuten krav på erstatning for det tap han er påført ved leverandørens forsinkelse, dersom tapet overstiger den maksimale konvensjonalbot han har kunnet kreve etter punkt 49. Denne erstatning må ikke overstige 7,5 % av Kontraktsummen.

Kjøperen har dessuten rett til ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren å heve Avtalen dersom det

er klart at det vil inntreffe en forsinkelse som etter reglene i punkt 49 ville gi kjøperen rett til maksimal konvensjonalbot. Ved en slik hevning har kjøperen rett til såvel maksimal konvensjonalbot som erstatning i henhold til tredje ledd.

51. Bortsett fra konvensjonalbot etter punkt 49, og hevning med begrenset erstatning etter punkt 50, er ethvert krav fra kjøperen i anledning leverandørens forsinkelse utelukket. Denne begrensning i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

ANSVAR FOR TINGSKADE FØR OVERTAKELSE

52. Leverandøren er ansvarlig for enhver skade på Leveransen som oppstår før risikoen er gått over på kjøperen. Dette gjelder uansett skadens årsak, med mindre skaden er forårsaket av kjøperen eller noen han svarer for. Selv om leverandøren ikke er ansvarlig i henhold til dette punkt, kan kjøper kreve at leverandøren på kjøpers bekostning utbedrer skaden.

53. Leverandøren er ansvarlig for skade på kjøperens eiendom før overtakelsen av Leveransen bare hvis det kan påvises at skaden er voldt ved uaktsomhet av leverandøren eller noen han svarer for i forbindelse med oppfyllelsen av Avtalen. Leverandøren har dog i intet tilfelle ansvar for driftstap, tapt fortjeneste og andre økonomiske konsekvenstap.

ANSVAR FOR MANGLER

54. Leverandøren er forpliktet til å avhjelpe alle mangler ved Leveransen som skyldes feil i konstruksjonen, materiale eller arbeid ved utbedring eller utskifting av Leveransen i overensstemmelse med punktene 56-67 nedenfor.

Leverandørens ansvar omfatter ikke mangler som forårsakes av materiale som er skaffet av kjøperen, av konstruksjoner som er foreskrevet eller spesifisert av ham eller av feilaktig utført forberedende arbeid av kjøperen, jfr. punkt 15.

55. Ansvarer omfatter ikke mangler som skriver seg fra årsaker oppstått etter overtakelse i henhold til punkt 43. Det omfatter for eksempel ikke mangler som oppstår som følge av at de i avtalen forutsatte arbeidsforhold ikke følges eller av uriktig anvendelse av Leveransen. Det omfatter heller ikke mangler som skyldes mangelfullt vedlikehold eller uriktig montering fra kjøperens side, forandringer foretatt i Leveransen uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren eller reparasjoner som kjøperen har utført på en feilaktig måte. Endelig omfatter ikke ansvaret normal slitasje og forringelse.

56. Leverandørens ansvar omfatter bare mangler som viser seg i løpet av ett år fra den dag Leveransen er overtatt i henhold til punkt 43. Anvendes Leveransen mer intensivt enn avtalt, forkortes denne periode i tilsvarende grad.

57. For deler av Leveransen som er Leveransen som er byttet ut eller reparert overensstemmende med punkt 54, påtar leverandøren seg de samme forpliktelser som gjel-

der for den opprinnelige Leveranse i en tid av ett år. For Leveransens øvrige deler forlenges bare perioden nevnt i punkt 56 med det tidsrom Leveransen ikke har kunnet bli anvendt som følge av mangler som leverandøren har ansvaret for etter punkt 54

58. Kjøperen skal gi Skriftlig Meddelelse til leverandøren om en mangel uten ugrunnet opphold etter at mangelen har vist seg og i intet tilfelle senere enn 2 uker etter at fristen i punkt 56, jfr. punkt 57, er utløpt. Meldingen skal inneholde en beskrivelse av hvorledes mangelen ytrer seg. Dersom kjøperen ikke skriftlig underretter selgeren om en mangel innen de frister som er angitt ovenfor, mister kjøperen retten til å fremsette krav på grunn av mangelen.

Dersom det er grunn til å tro at mangelen kan medføre risiko for skade, skal slik melding gis straks. Gis ikke slik Skriftlig Meddelelse straks, taper kjøperen retten til å fremsette krav på grunnlag av skade som inntreffer og som ville ha vært unngått hvis slik meddelelse var blitt gitt.

59. Etter å ha mottatt Skriftlig Meddelelse i henhold til punkt 58, skal leverandøren uten ugrunnet opphold avhjelpe mangelen. Avhjelp innen denne frist skal finne sted på et tidspunkt som ikke i unødvendig grad forstyrrer kjøperens virksomhet. Leverandøren må selv bære omkostningene ved dette i henhold til reglene i punktene 54-65.

Avhjelp av mangelen utføres der Leveransen befinner seg, selv om det er et annet sted enn Monteringsstedet, med mindre leverandøren finner det hensiktsmessig at den mangelfulle del eller eventuelt Materiellet returneres for at leverandøren kan reparere den eller skifte den ut hos seg.

Krever demontering og innmontering av delen spesiell kyndighet, er leverandøren forpliktet til å foreta slik demontering og innmontering. Kreves ikke slik kyndighet, er leverandørens forpliktelse vedkommende den mangelfulle del oppfylt når han leverer til kjøperen en tilbørlig reparert eller en utskiftet del.

60. Skal reparasjon eller innmontering i henhold til punkt 59 utføres der Leveransen befinner seg, gjelder punktene 12, 16 og 53 tilsvarende.

61. Dersom kjøperen har gitt slik melding som nevnt i punkt 58, og det viser seg ikke å foreligge noen mangel som leverandøren svarer for, har leverandøren rett til kompensasjon for det arbeid og de kostnader reklamasjonen har påført ham.

62. Dersom avhjelp av mangelen medfører inngrep i annet enn Leveransen, svarer kjøperen for arbeidet og omkostningene med dette.

63. Enhver forsendelse i forbindelse med utbedring eller utskifting skal skje for leverandørens regning og risiko. Kjøperen skal følge leverandørens instruksjoner om forsendelsesmåte.

Kjøperen skal bære de meromkostninger for leverandøren ved avhjelp av mangelen som forårsakes av at Leveransen befinner seg på et annet sted enn Monteringsstedet.

64. Mangelfulle deler som byttes ut i henhold til punkt

54, skal stilles til leverandørens disposisjon og blir hans eiendom.

65. Dersom leverandøren ikke innen rimelig tid oppfylder sine forpliktelser i henhold til punkt 59, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse gi leverandøren en siste frist for oppfyllelse. Er ikke forpliktelsene oppfylt innen den satte frist, har kjøperen etter eget valg, rett til:

- a) å la utføre de reparasjoner som er nødvendige og/eller å få fremstillet nye deler for leverandørens regning og risiko, forusatt at han her går frem på en fornuftig og rimelig måte eller
- b) å kreve prisavslag oppad begrenset til 15 % av Kontraktsummen.

Dersom mangelen er vesentlig, kan kjøperen istedet heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kjøperen har også rett til slik å heve Avtalen dersom mangelen etter tiltak som nevnt under a) fortsatt er vesentlig. Kjøperen kan ved hevning kreve erstatning for det tap han har lidt, oppad begrenset til 15% av Kontraktsummen.

66. Uansett det som bestemmes under punktene 54-65, gjelder leverandørens mangelsansvar ikke for noen del av Leveransen lenger enn 2 år fra overtakelsen i henhold til punkt 43.

67. Leverandøren har intet ansvar for mangler ut over det som er foreskrevet i punktene 54-66. Dette gjelder ethvert tap mangelen måtte forårsake, som for eksempel driftstap, tapt fortjeneste og andre økonomiske konsekvenser. Denne begrensning i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

ANSVAR FOR TINGSKADE FORVOLDT AV LEVERANSEN ETTER OVERTAKELSEN

68. Kjøperen skal holde leverandøren skadesløs i den utstrekning leverandøren pålegges ansvar overfor tredjemann for slik skade og tap som leverandøren overfor kjøperen etter annet og tredje avsnitt ikke svarer for.

Leverandøren har intet ansvar for skade voldt av Leveransen etter overtakelsen:

- a) på fast eiendom eller løsøre og konsekvenser av slik skade dersom skaden inntreffer mens Leveransen er i kjøperens besittelse.
- b) på produkter fremstilt av kjøperen eller på produkter der kjøperens produkter inngår.

De nevnte begrensninger i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

Fremmer tredjemann krav mot leverandør eller kjøper om erstatning for skade og tap som omhandlet under dette punkt, skal medkontrahenten straks underrettes om dette gjennom Skriftlig Meddelelse.

Leverandør og kjøper er gjensidig forpliktet til å la seg saksøke ved den domstol eller voldgiftsrett som behandler erstatningskrav mot en av dem, på grunnlag av en skade eller et tap som påstås forårsaket av Leveransen. Det innbyrdes forhold mellom kjøper og leverandør skal dog alltid avgjøres ved voldgift i henhold til punkt 72.

FRITAKELSESGRUNNER (FORCE MAJEURE)

69. Følgende omstendigheter skal betraktes som fritakelsesgrunner, dersom de hindrer Avtalens oppfyllelse eller gjør oppfyllelsen urimelig tyngende: arbeidskonflikt og enhver annen omstendighet, når partene ikke kan råde over den, så som brann, krig, mobilisering eller militære innkallelser av tilsvarende omfang, rekvisisjon, beslag, handels- og valutarestriksjoner, opprør og oppløp, knapphet på transportmidler, alminnelig vareknapphet, innskrenkninger i tilførselene av drivkraft, samt mangler ved leveranser fra underleverandører eller forsinkelse av slike leveranser som følge av slik omstendighet som omhandles i dette punkt.

Omstendigheter som nevnt er bare fritakelsesgrunn dersom deres virkninger på Avtalens oppfyllelse ikke kunne forutses ved inngåelsen av Avtalen.

70. Det påligger den part som ønsker å påberope seg en fritakelsesgrunn som omhandlet under punkt 69, straks ved Skriftlig Meddelelse underrette den annen part, såvel om hindringens inntreden som dens opphør.

Ved force majeure hos kjøperen skal denne dekke de utgifter leverandøren pådrar seg for å sikre og beskytte Leveransen. Videre skal kjøperen dekke leverandørens utgifter til personell, underleverandører og utstyr som etter kjøpers samtykke holdes i beredskap for gjenoptakelse av arbeidet med Leveransen.

71. Uansett hva som ellers måtte være bestemt i disse bestemmelser, kan enhver av partene heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til den annen part, dersom Avtalens oppfyllelse vil bli hindret i mer enn 6 måneder av en begivenhet som nevnt i punkt 69.

TVISTER. LOVVALG

72. Tvister i anledning Avtalen og alt som har sammenheng med den, skal ikke inndras under domstolsprøvelse, men skal avgjøres ved voldgift og i overensstemmelse med de lovregler om voldgift som gjelder i leverandørens land.

73. Alle rettsspørsmål som oppstår i anledning av Avtalen, skal bedømmes etter loven i leverandørens land.